ružomberský magazín

UROBME MESTO KRAJŠÍM

ISSN 2585-7916
9 772585 791000 09

september 2018, ročník 2, číslo 9, cena 0,70€
www.rmagazin.sk

PODAJTE SVOJÍM DAROM
ZÁCHRANNÉ KOLESO
ĽUDIA ĽUDOM SK

pomôžme
dobru
rásť
GRANTOVÝ PROGRAM
"Pomôžme dobru rásť" pokračuje aj v tomto roku. Chcem ním podať pomocnú ruku tým, ktorí sa pri svojej službe druhým ľuďom stretávajú s potrebou finančnej podpory v oblastiach, ktoré je veľmi náročné alebo nemožné prefinancovať z vlastných zdrojov. Podať elektronický projekt budú môcť jednotlivci i združenia, nové kolo bude zamerané na podporu hodnotových projektov.
Spustenie: 30. september 2018
Detailné informácie:
pomozmedobrurast.mikolasik.sk
MUDr. Miroslav Mikolášik
poslanec EP

OBSAH

Spravodajstvo
Primátorom chcú byť štyria 4

Téma
Recept na lepšie mesto 8

Rozhovor
Som jediným kvalitným kandidátom 14

Reportáž
Jelene sú kráľmi aj ružomberských hôr 16

Šport
Skončí sa 15-ročné čakanie na basketbalový titul? 32

Ružomberský magazín, 9/2018, ročník II., mesačník
Adresa redakcie: Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok
Email: redakcia@rmagazin.sk
Web: www.rmagazin.sk
Telefón: +421 918 813 185
Šéfredaktor: Peter Kravčák
Editor: Imrich Gazda
Redaktorky: Anna Šenkeríková, Nikola Marhefková, Anna Zábojníková
Dizajn, grafika, web: Marek Hasák, www.marekhasak.com
Vydavateľ: R PRESS, s. r. o., Madačova 1/A, 034 01, Ružomberok, IČO: 51 058 316
Tlač: Petit Press, a. s.
Registračné čísla: EV 5573/17, ISSN: 2585-7916
Uzávierka: 21. 9. 2018 © R PRESS, s. r. o.
Autorské práva má vydavateľ. Bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané akékoľvek použitie časti alebo celého diela, najmä rozširovanie, rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom, mechanickým alebo elektronickým, v slovenskom alebo akomkoľvek inom jazyku.

EDITORIÁL

Milí čitatelia,
„času máme veľa, len ho málo využívame.“ Asi by ste mnohí dokázali s touto vetou Benjamina Franklina silno polemizovať. Naháňanie sa za povinnosťami, starostlivosťou o rodinu, ba aj za voľnými chvíľami nám berie všetok čas. Nie jedna spoločenská debata, ale aj krátke stretnutie na ulici sa zvrtne na tému rýchlosti života. Nestihol som je čoraz častejšou výhovorkou, ktorú vieme všetci akosi akceptovať, lebo ani my nie sme iní.
Odborníci radia sledovať a značiť si, čo v ktorú hodinu dňa robíme. Aby sme vedeli vyhodnotiť, ako sme efektívni a kde strácame minúty. A čiastočne majú pravdu. Iní znalci zasa vravia, že povinnosti treba delegovať, na prosby občas odpovedať aj slovíčkom nie, prácu si zjednodušovať, nebrať si jej na plecia tak veľa....
Ale možno je za celým tým nedostatkom času len nespokojnosť s tým, čo a ako robíme. Následný pocit, že ešte chcem stihnúť hento, potom tamto a nesmiem zabudnúť na ono, môže byť len neprekonateľnou túžbou urobiť niečo, z čoho budeme mať radosť a cítiť naplnenie. Lebo to doteraz vykonané nás neuspokojilo.
Už rok venujeme náš čas tvorbe Ružomberského magazínu. Nebudem skrývať, dni pred každou uzávierkou nestíhame. Ale keď sa obzrieme späť a rozprávame sa s vami, vieme, že ten rok bol užitočne stráveným časom, ktorý nám nedovolí ľutovať a sťažovať si, že sme niečo iné nestihli.
Pokojný čas pri čítaní vám želá

Primátorom chcú byť štyria

Text: Imrich Gazda Foto: Peter Kravčák

Ružomberskú radnicu by v najbližšom funkčnom období chcel viesť Ján Bednárik, Igor Čombor, Karol Javorka a Róbert Kolár.

Aj keď Mestská volebná komisia do uzávierky aktuálneho vydania Ružomberského magazínu (21. 9.), zoznam kandidátov na primátora a poslancov mestského zastupiteľstva nezverejnila, jej členovia nám neoficiálne potvrdili, že o post primátora sa uchádzajú len štyria dosiaľ známi kandidáti.

Kolár chce rozkvitnuté mesto

Ako prvý o svojom zámere kandidovať informoval ešte v máji podnikateľ a poslanec mestského zastupiteľstva Róbert Kolár. „Chcem sa spýtať Ružomberčanov, či majú o moje služby záujem. Chcem chodiť po uliciach a pýtať sa, v čom by mal Ružomberok rozkvitnúť," povedal Kolár na tlačovej konferencii v Hýrošovom parku v kruhu svojich podporovateľov.

Po štyroch mesiacoch sa postavil na rovnaké miesto znova, aby oznámil, že vyzbieral viac ako 3 500 podpisov a kandidovať definitívne bude. „Obišiel som osobne viac ako štyritisíc domácností v meste a získal podporu, ktorá je pre mňa záväzkom voči ľuďom, ktorí sa chcú v našom meste slobodne nadýchnuť," konštatoval Kolár, ktorý kandiduje ako nezávislý.

Jeho kandidatúru podporuje aj skupina nezávislých kandidátov na poslancov, medzi ktorými figuruje napríklad riaditeľ odboru kultúry Žilinského samosprávneho kraja Martin Hromada či herec a režisér Ján Kuráň. Naopak, ďalší z Kolárových podporovateľov a zároveň poslanec mestského zastupiteľstva Ivan Rončák, sa rozhodol o svoj tretí poslanecký mandát už neuchádzať.

Javorku podporil aj Zuberec

Koncom júna svoju kandidatúru oznámil ďalší kandidát – lekár a poslanec krajského aj mestského zastupiteľstva Karol Javorka. „Teraz je čas vrátiť Ružomberku zdravie. Som pripravený zúročiť, čo mi bolo dané a prevziať zodpovednosť za návrat zdravia do vzťahu k občanovi, k životnému prostrediu a do riadenia a hospodárenia mesta," priblížil Javorka oblasti, na ktorých postavil svoj volebný program.

Predstavil ho v polovici septembra pred mestským úradom spolu so skupinou svojich sympatizantov. Javorku verejne podporil aj mestský poslanec Miroslav Zuberec, o ktorom sa tiež hovorilo ako o možnom primátorskom kandidátovi. Ďalším nezávislým kandidátom, ktorý ho podporuje, je akademický maliar Pavol Rusko.

Javorku, ktorý kandiduje ako nezávislý, však napokon podporujú nielen nezávislí, ale aj stranícki kandidáti do mestského zastupiteľstva. Oprieť sa môže o podporu SaS, SNS, OĽaNO a Spolu.

Bývalí protikandidáti sa spojili

Podporu verejne známej osobnosti sa podarilo získať aj súčasnému pri-

mátorovi Igorovi Čomborovi, ktorý sa rozhodol uchádzať o svoje znovuzvolenie. Začiatkom septembra predstúpil pred novinárov v spoločnosti svojho primátorského protikandidáta spred štyroch rokov Michala Lazára.

„Nemôžeme trieštiť sily, ale musia sa spojiť starí s mladými, aby sa dosiahli méty, ktoré mesto potrebuje, lebo zanedbané veci vyžadujú veľkú vôľu a námahu, aby sa ich podarilo napraviť. Každý musí priložiť ruku k dielu," vyhlásil Čombor, ktorý kandiduje ako nezávislý.

Rovnako ako Kolára a Javorku ho bude podporovať skupina nezávislých kandidátov. Okrem riaditeľa školy Lazára je medzi nimi aj primár Ladislav Šaffo.

Jediným straníckym kandidátom je Bednárik

Ako posledný o svojej kandidatúre na primátora mesta informoval Ján Bednárik, ktorý je v súčasnosti predsedom mestského poslaneckého klubu KDH a zároveň župným poslancom.

V centre mesta, kde predstavil svoj volebný program aj kandidátov na poslancov, priznal, že dôvodom neskoršieho oznámenia kandidatúry bola vnútrostranícka diskusia. „Neviem, či stojí za mnou každý v slovenskom KDH, ale celé KDH v Ružomberku určite áno," vyhlásil Bednárik.

„Veľa sme za posledné roky povedali, ale menej sa už urobilo. Iné mestá sa rozvíjajú, idú ďalej a bolí ma, že Ružomberok v niektorých veciach stagnuje," uviedol kandidát kresťanských demokratov, ktorého v kandidatúre podporuje aj súčasný viceprimátor a spolustraník Michal Slašťan či dlhoročná poslankyňa Anna Šanobová.

Komunálne voľby, v ktorých si zvolíme primátora a 25 mestských poslancov, sa uskutočnia v sobotu 10. novembra.

Kandidát na post primátora Róbert Kolár je väčšinovým spolumajiteľom spoločnosti R PRESS, s.r.o., ktorá je vydavateľom Ružomberského magazínu.

Čítajú nás tisícky Ružomberčanov

Text: Redakcia

Šéfredaktor Peter Kravčák zhodnotil prvý rok existencie Ružomberského magazínu.

Máme len jeden cieľ – robiť kvalitnú žurnalistiku. Presne týmito slovami novinár Peter Kravčák pred rokom oznámil vznik Ružomberského magazínu.

„Dnes som presvedčený, že sa nám tento cieľ v spolupráci s naším vydavateľom podarilo dosiahnuť. Netvrdím to sám od seba, hovoria nám to predovšetkým naši čitatelia," hodnotí Kravčák. „Oslavovať nebudeme, blížia sa komunálne voľby a nás čaká množstvo práce. Čitatelia majú od nás veľké očakávania a my ich chceme, samozrejme, napĺňať," konštatuje šéfredaktor.

„Počas uplynulého polroka dosahovala naša internetová stránka priemernú mesačnú návštevnosť 16 500 unikátnych čitateľov. K tomu treba pripočítať 1 500 výtlačkov nášho mesačníka, ktoré prichádzajú do novinových stánkov," predstavuje Kravčák základné čísla.

„Noviny, to sú však predovšetkým ľudia, ktorí ich kupujú, ale aj tí, ktorí ich tvoria. Nám sa redakciu v posledných mesiacoch podarilo rozšíriť o dve šikovné študentky žurnalistiky, takže Ružomberský magazín momentálne tvoríme piati," hovorí známy ružomberský novinár.

„Aj keď na začiatku existovali isté pochybnosti o tom, či budeme skutočne nezávislí, verím, že svojou prácou sme presvedčili všetkých skeptikov." Peter Kravčák, šéfredaktor

„Aj keď na začiatku existovali isté pochybnosti o tom, či budeme skutočne nezávislí, verím, že svojou prácou sme presvedčili všetkých skeptikov," dodáva Kravčák.

Známy je víťazný návrh novej plavárne

Text: Peter Kravčák

Do verejnej súťaže architektonických riešení novej plavárne prišlo 31 návrhov.

Poznáme víťaza v apríli vyhlásenej súťaže o vzhľad novej plavárne. Autori víťazného návrhu, architekti Peter Zibrin a Ľubomír Kružel ml., získajú okrem zákazky a možnosti realizácie aj odmenu 8-tisíc eur.

„Stretla sa silná konkurencia návrhov. Okrem slovenskej a českej architektonickej scény súťaž absolvovali aj dva medzinárodné tímy s účasťou fínskych a španielskych kolegov," uvádza webová stránka Slovenskej komory architektov, na ktorej boli zverejnené výsledky súťaže.

Za pozitíva projektu porota považuje podzemné parkovanie, čo umožňuje kompaktne vyriešiť dispozičný priestor okolo plavárne, športové využitie strechy, jednoduchá a reprezentačná konštrukcia stavby, prepojenie exteriéru na okolie, nízke prevádzkové náklady či invenčný interiér.

Zápormi víťazného návrhu má byť vysoká cena, práve kvôli podzemnému parkovaniu, a nemožnosť realizácie projektu na etapy, uvádza sa na stránke odborného garanta súťaže, Slovenskej komory architektov.

Cena za projekt ani ďalšie detaily zatiaľ nie sú známe. Poslanci však pri vyhlasovaní súťaže odsúhlasili cenový strop za realizáciu na úrovni 3,6 milióna eur. Do tohto limitu by sa mal víťazný návrh zmestiť.

Porotu tvorili odborníci, ktorí nemali pracovnú viazanosť na vyhlasovateľa súťaže, mesto Ružomberok, a boli menovaní ako nezávislí architekti: Štefan Moravčík, Pavol Mikolajčák, Antonín Novák a Ružomberčan Martin Bišťan, ktorý bol predsedom komisie. Títo členova mali zároveň nárok na odmenu.

Dopĺňali ich hlavný architekt mesta Jozef Jurčo a poslanci Róbert Kolár a Vojtech Macko. Išlo o závislých členov poroty, ktorí mohli hlasovať, ale nemali nárok na odmenu.

Pri porotcoch boli aj ďalší odborníci, ktorí mohli radiť, nie však hlasovať o konečnom poradí.

stručne

- Odstávka výroby v Mondi SCP sa po rokoch zaobišla bez odstávky dodávok tepla v meste. Mondi si dočasne prenajalo prenosnú výrobňu pary. V takomto riešení chce pokračovať každý rok.
- Vodohospodári musia opravovať naliehavé poruchy na priehradách Liptovská Mara aj Bešeňová. Do roku 2020 si sanácia vyžiada bezmála 250-tisíc eur.
- Všetky deti z ružomberského detského domova presťahujú do roku 2020 do rodinných domov, kde budú žiť v užšej komunite. Z EÚ na to štát získal grant vo výške takmer 500-tisíc eur.
- Podľa Inštitútu Ineko je Ružomberok 21. najlepšie hospodáriacou mestskou samosprávou na Slovensku. Inštitút zverejňuje rebríček každý rok a zohľadňuje hospodárenie za posledné štyri roky.
- Na Pohotovosti pre dospelých na Považskej ulici inštalovali plošinu pre bezbariérový vstup. Ústrednej vojenskej nemocnici ju v hodnote 8-tisíc eur darovala Nadácia Supra.

Robo Kolár vyzbieral viac ako 3500 podpisov, Ružomberok chce nechať rozkvitnúť ako primátor

V stredu 5. septembra 2018 ohlásil Róbert Kolár v Hýrošovom parku v Ružomberku kandidatúru na primátora mesta. Zároveň predstavil kandidátov na poslancov; mapu, čo trápi obyvateľov mesta aj programové priority. Kolár kandiduje ako nezávislý, podpisy pod petíciu za svoju kandidatúru vyzbieral osobne od viac ako 3500 Ružomberčanov. Minimálna zákonná hranica je pritom 500 podpisov.

„V máji som povedal, že keď budem v uliciach a v rozhovoroch s Ružomberčanmi cítiť, že chuť po zmene v našom meste rozkvitá, ohlásim kandidatúru na primátora," uviedol na tlačovej konferencii Kolár, ktorý v kampani s tímom osobne obišiel takmer 4000 domácností. „Vyše 3500 Ružomberčanov nám dalo svoju podporu a podpis. Rozhodnutie ísť kandidovať je záväzok tisíckam ľudí, ktorí túžia po rozkvitnutom Ružomberku. Idem teda do toho."

Robo Kolár predstavil aj kandidátov na poslancov, sú medzi nimi napríklad herec a režisér Ján Kuráň, analytička Katarína Rembovská, či riaditeľ odboru kultúry na Žilinskej župe Martin Hromada.

Kolára v kandidatúre podporujú aj desiatky Ružomberčanov, napríklad fotograf Fedor Polóni, učiteľka Miroslava Hladišová, študentka Petra Paschová, záhradný architekt Tomáš Štreit, podnikateľ v cestovnom ruchu Miroslav Klíma, lekár Martin Peniak, protikorupčný aktivista Ivan Rončák a iní.

Kolár prezentoval aj výsledky ankety, kde sa miestnych počas zberu podpisov pýtal, v čom by mal Ružomberok rozkvitnúť. „Najčastejšie si Ružomberčania prajú dostavbu diaľnice, čistejší vzduch a ulice, bohatšiu zeleň a opravené chodníky. Chcú zaparkovať a mať lepšie platové podmienky. Chcú byť opäť hrdí na naše mesto," doplnil Kolár.

„Máme riešenia, ako rozkvitneme," dodal Kolár. „Pripravili sme ich s tímom odborníkov a čoskoro budú na našom webe. Najväčšie priority sú pre nás doprava, čisté a zelené ulice, platové podmienky a život v meste. Ďalšie dva mesiace však budeme aktívne chodiť za Ružomberčanmi a pýtať sa ich, čo by sme mali riešiť v úrade ako prvé. Zatiaľ som zodral v uliciach dva páry topánok, neváham zodrať aj tretie," dodal.

Kandidát na poslanca Ján Kuráň doplnil: „To, ako Ružomberok vyzerá dnes, ma neteší. Mesto zvädlo – v doprave, kultúre, zeleni. Máme však riešenia na všetky oblasti. Ružomberok môže rozkvitnúť v mesto Ľudovíta Fullu, kde budú zelené a čisté ulice a poriadne cesty. S Robom máme už dnes vyhrnuté rukávy a kopec energie do práce."

„Rovnako ako ja, aj Robo je otec," dodal Martin Hromada. „Obaja chceme dopriať našim deťom rozkvitnuté mesto. Som veľmi rád, že môžem o miesto poslanca zabojovať práve s Robom. Je to čestný a férový chlap, ktorému verím."

Recept na lepšie mesto

Text: Peter Kravčák Foto: vizualizácia námestia v Ružomberku. Zdroj: Badas, s.r.o.

Každý z nás túži po lepšom mieste pre život. Nie inde, ale u nás doma. Lenže, ako na to?

Doprava, životné prostredie, vzhľad mesta. Tri témy, ktoré patria k najčastejšie skloňovaným achillovým pätám Ružomberka. Bez ohľadu na predvolebnú kampaň a myšlienky, ktoré v nej zaznievajú, hľadali sme koncepčné idey, ale aj maličkosti, ktoré by mohli Ružomberok urobiť lepším.

Lepší verejný priestor

„Nevieme sa potešiť zo stretnutia a tvorivej diskusie nad tým, ako ideme priestor kultivovane upraviť," konštatuje architekt Pavol Šrankota pri téme nedávno zrekonštruovanej Obvodovej ulice, kde je zrazu radosť jazdiť.

„Je to široká ulica, kde by sa zmestila cyklocesta, zelený pás a pozdĺžne parkovanie striedané so stromovou zeleňou a bolo by to oveľa príjemnejšie," zamýšľa sa Šrankota, ktorý je zamestnancom Útvaru hlavného architekta mesta.

„Zosúladenie mobiliáru, lavičiek, košov, aj postupné odstraňovanie obrubníkov pri priechodoch z chodníkov na cesty," menuje úpravy, ktorými by bolo mesto jednoduché skrášliť.

Ako rozrobené projekty menuje park pri železničnej stanici, urbanizáciu medzi Mostovou a Billou či návrh zmeniť hlavnú cestu na Nábreží M. R. Štefánika. „Je tam široký, absolútne nevyužitý a nefunkčný pás zelene, ktorý by mal väčšiu funkčnosť, ak by bol ako filter medzi cestou a zástavbou a vytvoril by možnosť postupnej dostavby nábrežia mestskými domami," premýšľa Šrankota a hovorí o nutnosti vytrvalého lobingu na Slovenskej správe ciest.

Pri téme mestského parku v meste ponúka Šrankota hneď dve odpovede. „Kalvária, vpravo smerom k cintorínu. Tak je naplánovaný. Otázkou je, ako by mal vyzerať. Odvážny, no nie nerealizovateľný projekt, je v minulosti už spomínaná lanovka na

Čebrať. Získame vyhliadku, turistickú atrakciu, a ak vyriešime nástupné miesto, zázemie na južnej strane kopca by mohol tvoriť aj lesopark," ponúka jednu z vízii lepšieho Ružomberka.

Veľký potenciál urbanistického rozvoja je na Sóle, ale aj na mieste kasární. Existujú jednoduché, študentské, ale i profesionálne štúdie rozvoja týchto území. Mestu však nepatria pozemky, a nateraz ide len o výhľadové varianty. Určite by tam však podľa Šrankotu nemal chýbať park, vodné plochy a možnosť rekreácie. Začať ale treba územným plánom zóny – najlepšie pre každú lokalitu mesta s rozvojovým potenciálom.

Jedna z takých sa otvára na Bystrickej ceste. Architekt z mestského úradu hovorí o tejto lokalite ako o možnom mestskom bulvári. Kto sa prechádzal po Prospekte v Petrohrade, Oxford Street v Londýne, La Ramble v Barcelone či Ringstrasse vo Viedni vie, o čom je reč.

Jasné, ten ružomberský by určite vyzeral najskôr ako ten v Žiline, ale zatiaľ nemáme ani taký. Na začiatok by to chcelo – napríklad aj územným plánom zóny – upraviť pravidlá zástavby a dodržiavať ich. „Zatiaľ je to len vízia, ale zmenu územia predpokladá aj sťahovanie verejnej správy do tejto lokality," uvažuje Šrankota.

Zaujímavé riešenia v mobilite

Michal Panis je 35-ročný programátor a dopravný inžinier. Vášnivý cyklista najazdí ročne osemtisíc kilometrov. Ružomberské cyklotrasy však nevyužíva. „Lebo tu žiadne nie sú. Cyklokorytnička je fajn, ale ide o turisticko-rekreačnú cestu. Asfaltová časť nemá parametre obojsmernej cyklocesty. Čakáme na prepojenie Rovne a Baničného s centrom a následne Klačnom. Nezmyselný je zákaz zatvorenia pešej zóny pre cyklistov počas dňa, veď stačí len vyznačiť cyklistický pás, cyklisti a chodci si rýchlo zvyknú a budú aj ohľaduplní," navrhuje Panis.

Súhlasí s tým aj architekt Šrankota. Potvrdzuje, že riešenia cyklodopravy v centre sú naprojektované, rýchlo realizovateľné, zatiaľ však nie je vôľa alebo odvaha urobiť ich.

Aktuálne vzniká projekt cyklocesty z Hrabova okolo Váhu až po železničnú stanicu. Práve tam Panis navrhuje vytvoriť cyklodom. Podobné začínajú rýchlo vyrastať v Čechách. Za pár centov, možno euro, tu do plne automatizovaného zariadenia aj na celý deň odložíte bicykel, ktorý nezmokne a bude za zámkom.

„Životné prostredie v Ružomberku nie je schopné bez následkov na zdraví absorbovať čoraz väčšiu záťaž, ktorá vzniká zvyšovaním výroby v papierňach."

Milan Filo, environmentalista

Žiadne voľné miesto na parkovanie a autá na chodníkoch. Centrum Ružomberka je cez deň prepchaté autami. Mesto už počas druhého volebného obdobia nevie doriešiť parkovací systém. Nové parkovacie miesta by mali vznikať najmä pod zemou alebo v parkovacích domoch. Tak, aby na povrchu ubudli, myslí si Pavol Šrankota.

„Priestor na to vzniká pod námestím namiesto Auparku, ale aj pod Kultúrou a pod parkoviskom na Medveckého ulici. Nové parkovacie miesta na povrchu v širšom centre netreba podporovať, lebo to pritiahne len ďalšie autá. Hoci by aj platili," myslí si mladý architekt.

Riešenie dopravy v centre musí ísť podľa Michala Panisa ruka v ruke s dobudovaním cyklociest, spoplatnením parkovania a skvalitnením mestskej hromadnej dopravy.

Na dobudovanie diaľnice, ktorá je pre odľahčenie dopravy v meste kľúčová, čakajú všetci. Medzinárodne je ale Ružomberok veľmi využívaný v severojužnom ťahu. „Konkrétny projekt

obchvatu Ružomberka s napojením D1 na R1 ešte neexistuje, ale nahlas sa hovorí, že napojenie bude až pri Ivachnovej. Ak to tak bude, vznikne niekoľko kilometrová obchádzka, a minimálne osobné autá budú na trase sever-juh stále prechádzať cez mesto, lebo to bude rýchlejšie," hovorí o práve projektovanej cestnej budúcnosti mesta dopravný inžinier.

„Ružomberok je zabudnutý nielen pri dobudovaní diaľnice, ale aj pri starostlivosti o súčasné cesty. Pozrime sa na nánosy prachu a špiny pri obrubníkoch. Alebo kanalizačné vpuste a záplavy vody, aké máme na cestách pri dažďoch. Nejde o to, že nestíhajú odvádzať dažďovú vodu, väčšina je hermeticky upchatá. Ak sa nezačnú cesty poriadne zametať a čistiť viackrát ročne, efekt z diaľnice pocítime len na menšom počte áut, no nie na zníženej prašnosti a kvalitnejšom životnom prostredí," uzatvára Panis.

Lepšie životné prostredie znamená dôkladný monitoring ovzdušia

„Pomôže diaľnica aj čistenie ciest, ale nie je to zďaleka všetko," potvrdzuje Milan Filo z Odboru starostlivosti životného prostredia Okresného úradu v Ružomberku, kde pracuje na úseku štátnej správy odpadového hospodárstva. Zároveň je aj aktivistom v oblasti ochrany ovzdušia.

„Zavádza sa zber biologicky rozložiteľného odpadu, ale potrebná je aj motivácia a osveta, aby ľudia nevytvárali čierne skládky," približuje problematiku, ktorou sa zaoberá. Najťažšie je docieliť, aby ľudia nehádzali všetko do komunálu, ale pre každý kus odpadu našli správny kôš alebo na to určený spôsob zneškodnenia.

„Platíme stále veľmi málo za odpad, čo nie je motivačné. Možno by tiež pomohlo, ak by sa nesprávne naplnené koše jednoducho nevyviezli. Preplnené by začali smrdieť a ľudia by sa spamätali," hovorí s trochou zveličenia Filo. Keďže práve poplatky za skládkovanie odpadov sa budú zvyšovať, vznikne tlak na obyvateľov, aby separovali a neplatili tak zbytočne veľa za svoju pohodlnosť.

Pri debate sa ale reč opäť zvrtne na ovzdušie. Fantastické prírodne a lesné bohatstvo okolo mesta má jednu všeobecne známu nevýhodu. Veľká kotlina okolo mesta nepustí dnu dostatok vetra. K tomu treba pripočítať dopravu, kúreniská a najmä priemysel.

„Ak chceme lepší vzduch, jednoducho musíme poriadne merať, čo a koľko toho v ňom máme. Nielen prach či zápachy. Ale aj formaldehydy, dioxíny, furány, polychlorované bifenyly a podobne. Do takejto komplexnej analýzy sa nikomu nechce. Myslím si však, že životné prostredie v Ružomberku nie je schopné bez následkov na zdraví absorbovať čoraz väčšiu záťaž, ktorá vzniká zvyšovaním výroby v papierňach," konštatuje Filo.

Na začiatok by však podľa neho stačilo dôsledne dodržiavať súčasné zákony a normy na ochranu životného prostredia.

Otvorme park vo vojenskej nemocnici verejnosti

Rozhovor s aktivistom Albínom Bellom z občianskeho združenia Tvorivý rozvoj, ktoré kedysi prišlo s myšlienkou participatívneho rozpočtu.

Text: Peter Kravčák Foto: Autor

Skúsme najprv vysvetliť, čo vlastne je participatívny rozpočet.

Mesto poskytne časť finančných prostriedkov z rozpočtu priamo verejnosti, ktorá rozhodne, ako budú využité.

V Ružomberku zastrešovalo participatívny rozpočet práve vaše občianske združenie. Bývalé vedenie mesta vám po dva roky poskytlo približne štyritisíc a päťtisíc eur. V posledných rokoch však bolo okolo participatívneho rozpočtu ticho. Čo sa stalo?

Žiadali sme, aby vzniklo všeobecne záväzné nariadenie alebo smernica o spôsobe rozdeľovania peňazí z participatívneho rozpočtu. Bývalé vedenie to nespravilo, hoci peniaze vyčlenilo. Súčasné vedenie povedalo, že pokiaľ nie je právny podklad, peniaze na túto formu občianskej iniciatívy nedá.

Nemohli ste urobiť návrh takéhoto právneho podkladu napríklad aj vy?

Urobil som ho a poslal mestu. Ale nikam sme sa nepohli. Dostali sme akurát ultimátum, aby sme z centra mesta odstránili cyklobox.

Ten bol ale nefunkčný.

Potrebovali sme ho dokončiť. Mal slúžiť bikesharingu, požičiavaniu bicyklov, čo aktuálne rozbiehajú viaceré mestá.

Ak by ste popri tomto neúspešnom projekte mali spomenúť aj nejaké úspešné, ktoré by to boli?

Vďaka spolupráci dvoch občianskych združení bol vytvorený workoutový priestor a stolnotenisový stôl na Rovni. Na Kalvárii bol zveľadený prírodný amfiteáter. Pri Revúcej sme zasa chceli urobiť posedenie so sklápacími drevenými lehátkami, kde by sa dalo opaľovať. Ale stopli nám to s tým, že ľudia to zničia. No a čo, tak by sme to opravili. A popri tom by sme do

ľudí vštepovali, že ak ničia verejný priestor, škodia tým len sebe.

„Postupne sa ľudia naučia, že čo si rozbijú, to nebudú mať. Naučia sa strážiť si verejný priestor, napomínať a volať políciu, ak sa bude niečo diať.“

Albín Bella, aktivista

Je potenciál Revúcej a Váhu dostatočne využitý?

Ale kdeže, veď k nim nemáme žiadny prístup. Nábrežie je nefunkčné, nie sú tam lavičky ani koše, nie to ešte nejaká promenáda. Dostal som raz protiargument, či sa majú ľudia chodiť pozerať do vody. Samozrejme! Aj Hviezdoslav pozeral do vody alebo do lesa a inšpirovalo ho to k veľkým dielam. Okrem stavidla na Revúcej nemáme s vodou žiadnu interakciu.

To isté sa dá povedať o mestských častiach spätých s lesom. Klačno, Baničné, Satelity, Malé Tatry či Nová Hrboltová mali byť dávno prepojené s prírodou napríklad lesoparkami.

Ako by sa dal verejný priestor v meste skvalitniť?

Pozrime sa na napríklad na most cez Revúcu. Na kopu železa sme začali vešať ďalšiu kopu železa – zámky. Akože je to most lásky. Mohli tam ísť radšej kvetináče, teda zeleň. O lávke cez Váh ani nehovorím. Sme hrdí na to ako (ne)svieti, ale videl niekto, aká je špinavá, zapavučinovaná?

Alebo športoviská a školské ihriská. Prečo sú zamknuté pre verejnosť? Prečo tam nemôže ktokoľvek prísť a cvičiť, športovať, malé deti sa hrať, rodičia kočíkovať?

Lebo bez dozoru by ich zrejme niekto poškodil.

Aj v Bratislave vandali rozbili osem nových verejných bicyklov. Ale počítali s tým, nahradili ich. Postupne sa ľudia naučia, že čo si rozbijú, to nebudú mať. Naučia sa strážiť si verejný priestor, napomínať a volať políciu, ak sa bude niečo diať. Dnes máme navyše všade kamery.

Často počuť výhradu, že v Ružomberku nie je klasický park. Treba nám ho, keď máme do lesa tak blízko?

Samozrejme. Mama nepôjde s deťmi kočíkovať do lesa. Dôchodca s paličkou alebo telesne postihnutí sa nepôjdu prechádzať na Malino. Lesoparky robia všade, kde sa dá. Na začiatok skúsme možno revitalizovať areál vojenskej nemocnice. Je tam krásny park, o ktorý sa nikto nestará, mohol by vyzerať nádherne a slúžiť aj verejnosti. Školy majú krásne areály. Ak raz budeme urbanizovať Sólo, park by tam nemal chýbať.

To je hudba budúcnosti.

Ale myslieť na to treba už teraz. Často mám pocit, že nevieme myslieť dlhodobo. Radšej zaplatíme jednorazovo kopu peňazí za nejaký koncert či vystúpenie v Kultúre. Keby sme tieto prostriedky radšej investovali do verejných prvkov na sídliskách, malo by to oveľa väčší efekt. Ľudí by to priťahovalo, sami by sa prišli zabaviť.

Vidíte aj nejaké pozitívne zmeny v oblasti užívateľnosti a spríjemňovania verejného priestoru v meste?

Konečne sa vymenili napríklad chladné kovové lavičky na Hlinkovom námestí, kde všetci prechladli už v lete, za drevené.

Uvarte si kávu a zmeňte mesto

Text: Imrich Gazda Foto: OZ RosArt

Krajší Ružomberok môže začať vyrastať už pred prahom vášho bytu.

V priamej úmere s narastajúcim množstvom predvolebných bilbordov, letákov a iného vizuálneho smogu zvykne rásť spoločenské znechutenie. „Všetci len sľubujú, no po voľbách aj tak bude všetko po starom," vzdychne si nejeden a leták končí v koši.

Nefňukajme. Nesťažujme sa. Konajme. Ako?

Po prvé, nezovšeobecňujme. Vypýtal si úradník úplatok? Všetci zamestnanci štátne správy sú skorumpovaní. Obťažoval kňaz dieťa? Každý chlap v sutane je pedofil. Sklamal nás politik? Čo iné sa dalo čakať, všetci sú len klamári a darmožráči.

Nepaušalizujme, aj keď pred každými voľbami má nejeden chuť si zakričať: „Všetci sú rovnakí." Nie sú. Každý má svoje chyby, nedostatky, ale aj svoje pozitíva a silné stránky. Nebuďme leniví, položme „za" a „proti" na váhy a rozhodnime sa.

Pozrime si volebné programy, konfrontujme sľuby s doterajšími výsledkami a vynesme ortieľ. Vybrať si lepšiu alternatívu sa dá aj z dvoch možností. V komunálnych voľbách ich pritom máme omnoho viac.

A kto volí nevoliť, nech potom čuší.

Našim druhým problémom je pasivita. Oni nech sa starajú, oni nech upratujú, oni nech čosi pripravia... Kde je v tých oni skryté my?

Buďme adresní, pozrite si lepšie obálku tohto vydania Ružomberského magazínu. (Momentálne ubieha 10 sekúnd, ktoré na to potrebujete.)

Dôchodca Marián Mydlo z Baničného nečakal, kým ktosi príde upratať ulicu. Vzal metlu a pustil sa do upratovania.

Amatérski divadelníci z občianskeho združenia RosArt nefrflali na nedostatok kultúry v meste. Vyšli do ulíc, kde len tak, pre potešenie divákov aj samých seba, odohrali už niekoľko predstavení.

Pokračovať môžeme aj ďalej. Hudba u Fullu, svätomartinský lampiónový sprievod, svojpomocne zmajstrované kryté pieskovisko na Rovni, okrasné záhradky pri panelákoch na Klačne...

Jednoducho, začať možno aj pred prahom svojho bytu. „Kultúra je všeobjímajúca vec. Začína sa to pri tom, že si pred panelák dáte lavičku a uvaríte si kávu so susedmi," ponúka jednoduchý prvý krok banskoštiavnická aktivistka Zuzana Bodnárová (Magazín N).

Neposudzujme druhých, zaktivizujme samých seba. Nečakajme, kým sa rozhýbu oni. Krajší Ružomberok sa môže zrodiť aj na vašej ulici.

Som jediným kvalitným kandidátom

Po rozhovoroch s primátorskými kandidátmi Róbertom Kolárom a Karolom Javorkom vám prinášame rozhovor s ďalším záujemcom o primátorský post Igorom Čomborom. Štvrtý kandidát, Ján Bednárik, nám rozhovor neposkytol.

Text: Imrich Gazda, Peter Kravčák Foto: Peter Kravčák

Pred štyrmi rokmi ste avizovali, že kandidujete len na jedno volebné obdobie. Prečo ste svoje rozhodnutie nakoniec zmenili?

Zle som to časovo odhadol. Myslel som si, že za štyri roky dokážem všetky dôležité veci dotiahnuť do želaného konca, čo sa mi podarilo len čiastočne. Neuvedomoval som si, aké komplikované sú rozhodovacie procesy a administratívne úkony vo verejnej správe. Za mnohými bodmi môjho volebného programu je už vykonaná práca, chcem dokončiť, čo som začal.

O štyri roky by ste mohli znova argumentovať podobne.

Hoci sa cítim byť zdravotne vo veľmi dobrej kondícii, predsa len som limitovaný vekom. O štyri roky už určite nebudem kandidovať na primátora.

Pri ohlásení svojej kandidatúry začiatkom septembra ste povedali, že jediným kvalitným kandidátom ste vy.

A za tým si aj stojím. V meste sú aj iné kvalitné osobnosti, ale medzi svojimi protikandidátmi ich nevidím. Za mňa hovoria výsledky.

To isté by oni mohli tvrdiť o vás.

Ružomberok je dlhodobo zatláčaný do úzadia. Počas uplynulých desaťročí, čo som tu žil a pracoval, som si vytvoril silný lokálpatriotizmus. Bol som rebel už za komunizmu, bojoval som a riskoval kvôli nemocnici. Tým, čo som si preskákal pre Ružomberok, neprešiel ani jeden z nich. Navyše, majú skreslené pohľady.

V čom?

Napríklad tvrdia, že v meste je málo zelene, čo je hlúposť. Zelene máme dostatok, len sa treba o ňu primerane

starať. Vyčítajú mi moje cesty do Bratislavy, no výjazdové rokovanie vlády, diaľnice, eurofondy, dotácie, centralizovanie štátnej správy a mnoho ďalších vecí sa z tepla primátorskej kancelárie vybaviť nedá.

Ak porovnáme situáciu pred štyrmi rokmi, tak tentoraz je zrejmé, že za poslancov bude kandidovať podstatne viac vašich podporovateľov.

Dúfam, že zloženie mestského zastupiteľstva sa obmení, a dostane sa tam viac ľudí, ktorí budú v prípade môjho víťazstva ochotní so mnou spolupracovať.

Ale veď aj doteraz ste mali na svojej strane 17 poslancov KDH, Smeru a vášho primátorského klubu. Mali ste dvojtretinovú väčšinu. Čo viac by ste ešte chceli?

Počty sú také, ako hovoríte, ale realita bola iná. Osem aktívnych opozičných poslancov vedelo neskutočne komplikovať život ostatným. Navyše, ani klub KDH, ktorý je najväčší, nebol vždy na mojej strane. Priznávam, že sčasti to bola aj moja chyba a so svojimi koaličnými partnermi som mal viac komunikovať.

Dokonca aj prvým viceprimátorom bol člen KDH. Mali ste priamu spojku medzi vedením mesta a najväčším poslaneckým klubom.

Bolo by to tak, keby Michala Slašťana neodstavili nielen od vedenia poslaneckého klubu, ale aj z pozície mestského a okresného predsedu KDH.

Ale to, že mestský a krajský poslanec KDH Ján Bednárik kandiduje na primátora, vám musí vyhovovať, lebo voličské hlasy pre vašich protikandidátov sa budú ešte viac trieštiť.

Ján Bednárik ma neosočuje nepravdami ako ostatní dvaja kandidáti. Ak niekto hovorí, že sme štyri roky iba vädli, tak sa pýtam, kde bol ten človek doteraz? Nesedel vo finančnej a stavebnej komisii ako predseda? To isté platí aj pre toho druhého. Hovorí, že chce liečiť mesto, akoby doteraz nebol poslancom a predsedom komisie. Obaja len kritizujú a útočia.

Pri oznámení kandidatúry ste zároveň predstavili svoj volebný program. Sľubujete tam však väčšinou to isté, čo pred štyrmi rokmi.

Sľubujem to, na čom ľuďom v meste najviac záleží. Moje sľuby sú rovnaké, lebo netreba vymýšľať nové, ale dokončiť začaté. Pred štyrmi rokmi som si stanovil také náročné ciele, že nie je hanbou povedať, že je to agenda na celých osem rokov.

Len pre pripomenutie, sľubovali ste vyriešenie centra mesta, najmä diery po nerealizovanom Auparku, výstavbu domov a bytov, pritiahnutie veľkého zamestnávateľa, efektívnejšie spravovaný mestský úrad...

Ale buďte pravdiví a pripomeňte aj to, že som sľuboval aj výstavbu D1 a R1, čomu som naozaj venoval nesmierne množstvo energie, a prinieslo to svoje ovocie. Práve diaľnice sú kľúčom k pritiahnutiu nových zamestnávateľov. Navyše, niektoré ďalšie sľuby, ktoré ste spomenuli, sú v cieľovej rovinke.

Napríklad?

Získanie pozemku, na ktorom mal stáť Aupark, do vlastníctva mesta, aby tam mohlo vzniknúť námestie. Jeho súčasný vlastník ma vo voľbách podporí a v prípade úspechu sa ihneď pustíme do práce. Rovnako by sa nám už čoskoro malo podariť získať zvyšky kaštieľa svätej Žofie. Prebieha už aj sceľovanie pozemkov pre domovú zástavbu. Postačia mi nie štyri roky, ale možno len rok-dva, aby sa veľa z týchto projektov začalo realizovať.

Na svojej internetovej stránke ste zverejnili sľubovaný primátorský odpočet, ale nám sa zdá byť príliš heslovitý, nedostatočný.

Je to prvý nástrel, ktorý ešte dopracujem. Môj odpočet dostane do schránky každý obyvateľ mesta. A myslím, že kto si ho poriadne pozrie, mi dá za pravdu, že som robil všetko, čo bolo v mojich silách a výsledky sa nedajú poprieť. Veď ak len spočítam, koľko finančných prostriedkov sa mi podarilo dotiahnuť do Ružomberka

pomimo mestského rozpočtu, tak si myslím, že tých 8 – 9 miliónov eur nie je málo.

Tú sumu máte odkiaľ?

Takmer päť miliónov je z eurofondov a vyše dva milióny z výjazdového rokovania vlády. Plus sú tu dotácie na bytové domy a financie, ktoré sa mi podarilo zabezpečiť na záchranu basketbalu.

Počas predvolebných kampaní je v meste ešte viac vizuálneho smogu ako inokedy. Prispievate k nemu aj vy, keďže popri bilbordoch a prenajatých plochách na budovách visia vaše plagáty aj po zábradliach.

Už som ich dal odstrániť. Bola to iniciatíva jedného z mojich sympatizantov, o ktorej som nevedel.

Jelene sú kráľmi aj ružomberských hôr

Text: Anna Zábojníková Foto: Autorka

S miestnym poľovníkom sme sa vybrali zblízka pozorovať jeleniu ruju.

„Oblečte si niečo tmavšie," upozorňoval ma ružomberský poľovník Teodor Ondrejka mladší predtým, než ma vyzdvihol. Rozkaz som splnila, až na moje obľúbené a rokmi ošúchané biele tenisky. Jeho pohľad na ne, keď som si k nemu sadala do auta, stál za to. Chvíľu som mala pocit, že mi chce požičať svoje poriadne topánky. Hrdinsky som však prehlásila, že cestu do hory zvládnem.

Teodor Ondrejka je poľovníkom Poľovníckej spoločnosti Ružomberok už od roku 2004. Jej predchodcom bolo Poľovnícke združenie Brankov a v súčasnosti má 32 členov.

„Môj otec je v spoločnosti poľovným hospodárom. Celý život bol lesníkom a ja som sa popri ňom pasívne venoval poľovačke. Keď som si neskôr urobil poľovnícky kurz, začal som byť aktívny," vysvetľuje svoje začiatky.

Najskôr kurz, potom poľovanie

Každý poľovník musí absolvovať poľovnícky kurz. Ten sa skladá z teoretickej a praktickej časti. Súčasťou kurzu je aj streľba či rozpoznávanie zvery.

„Teraz je to už tak, že keď sa prihlásite na poľovnícky kurz, tak jeho prípravná doba trvá rok. Dostanete vysvedčenie a zároveň si robíte aj zbrojný preukaz na poľovné účely," vysvetľuje poľovník.

„Momentálne máme štyroch kandidátov, ktorí si začali robiť poľovnícky kurz, ale popri tom si zhruba mesiac po prihlásení museli dať žiadosť o vykonávanie kandidátskej praxe," hovorí o členstve v spoločnosti Ondrejka. Dodáva, že súčasťou praxe je aj podieľanie sa na chode združenia. Ide o brigády, prikrmovanie, ale aj o údržbu chodníkov.

Pred odchodom na poľovačku je dôležité, aby sa poľovník zapísal do poľovnej knihy. Ak tak neurobí, berie sa to oficiálne ako trestný čin pytliactva. Každý úlovok sa nahlasuje hospodárovi, a zakladá sa značka – plomba. Každá značka je jedinečná. Sú na nej dni a mesiace, ktoré presne datujú, kedy bola zver zastrelená.

S autom sme zastali na mieste. „Spoločnosť obhospodaruje asi 3000 hektárov a je to celkom náročný terén", ukazuje mi z auta poľovnícky revír. Hranicu v poľovníckych revíroch tvorí potok. Akonáhle ho prejdete, ste v druhom revíry.

Vystupujeme z auta. Na pleci mám fotoaparát, v ruke mobil. Poľovník má zasa flintu, na hlave klobúk a okolo krku zavesený ďalekohľad. Každý to svoje. Vyberáme sa strmým kopcom smerom do hory. Lokalita sa nazýva Kŕče-Borovinskô.

Počas ruje sa v lesoch odohráva krásne divadlo

Poľovník ma zakrátko upozorňuje, že už by sme mali byť tichšie. Po približne 20 minútach chôdze zastavujeme na kopci. Po pravej strane máme výhľad na Ružomberok, z ľavej strany sa vypína hora. Atmosféru kazí len hluk z cesty a príležitostne sa ozývajúce elektrické vedenie.

Sadáme sme si na rozprestretú bundu na zem. Výrazne sa ochladilo. „Odtiaľto vychádzajú jelene," ukazuje poľovník smerom do hory. Po niekoľ-

kých minútach sa ozýva prvé ručanie, ktoré nám pripomína, že v lese nie sme sami.

Zdá sa mi, že jeleň je blízko, no podľa slov skúsenejšieho je ešte za horou, no smeruje k nám. Čakáme.

V našej ruja začala koncom prvej tretiny septembra. Je to neskôr ako po iné roky. Ak je počasie dobré, tak trvá do konca septembra, no ešte aj začiatkom októbra môžeme počuť, kto je kráľom lesa.

Z hory sa opäť ozýva ručanie, ktoré je hlasitejšie než to predtým. Jelene si takto oznamujú, kde je ich teritórium. Pohľadom zameriavame, z ktorej strany zazrieme prvý pohyb. Po niekoľkých minútach sme ho zbadali. Líhame si, aby sme mladého jeleňa nevyplašili.

Krásavec sa začal pásť a obhrýzať stromy. Je neďaleko, sledujeme ho ďalekohľadom, takže ho máme ako na dlani. Napriek tomu, že poľovník má flintu, nevystrelil.

„Moje osobné krédo je také, že výstrel a lov zvery je pre mňa na poslednom mieste. Užijem si ruju, ale nechodím po hore s tým, že každý deň potrebujem zabiť jedného jeleňa," hovorí poľovník. Zároveň prezrádza, že poľovačka je aj o relaxe. Človek vyjde z bežných starostí, ktoré vie život nachystať, a keď vojde do hory, všetko pominie.

Po pár minútach jeleň mizne, no ozýva sa oveľa hlasitejšie ručanie. Mohutný hlas jeleňa silnie zarovno s pribúdajúcou tmou. Zdvíhame sa domov. Odnášame si však zážitok – nielen zvukový, ale aj vizuálny.

Problém s medveďmi pretrváva

Ceste späť Teodora pýtam, či už stretol aj medveďa. Veľakrát, no v hore sa ešte nebál. Nebojí sa ani samotného medveďa, no má pred ním rešpekt a situáciu sa snaží nepodceňovať. Bol to práve on, koho privolali k nedávnej tragickej nehode, pri ktorej zomrel vodič aj zrazená medvedica.

„Medvede sú naozaj premnožené. My, poľovníci fungujeme podľa istého plánu lovu a chovu, ktorý schvaľuje príslušný lesný úrad. Keďže medveď je chránený celoročne, v tomto pláne nie je," vysvetľuje problém s medveďmi. Jedným z riešení situácie by preto bolo zaradenie medveďa do plánu lovu.

Členovia Poľovníckej spoločnosti Ružomberok. Zdroj: Teodor Ondrejka ml.

„Nechodím po hore s tým, že každý deň potrebujem zabiť jedného jeleňa."

Teodor Ondrejka ml., poľovník

„Keď si zoberiete, že v našej pôsobnosti je 15 združení či spoločností, a každá by mala v pláne čo i len jedného medveďa, tak je to 15 medveďov, ktorí by boli ročne eliminovaní," uvažuje poľovník Teodor Ondrejka na konci nášho stretnutia.

Vo Švošove zveľaďujú turisticko-náučný chodník

Text: Anna Šenkeríková Foto: Informáčná tabuľa Švoškovského turisticko-náučného chodníka. Zdroj - archív obce

Keďže Švošov je malou obcou s nízkym rozpočtom, väčšinu investičných zámerov musia realizovať svojpomocne. Ruku k dielu tak často prikladajú aj aktívni občania.

Rovnako to bolo pri realizácii druhej etapy rekonštrukcie verejného osvetlenia, na ktorej sa podieľali dobrovoľní hasiči aj členovia futbalového, hokejbalového či turistického oddielu. Obci sa tak podarilo ušetriť zhruba 50-tisíc eur, ktoré by si za prácu zaúčtovala komerčná firma.

„V celej dedine už funguje osvetlenie cez nový kábel a staré svietidlá sme vymenili za nové úsporné LED lampy," približuje výsledok nedávnej obecnej brigády starosta Milan Široň.

„Ochotu tunajších obyvateľov hodnotím veľmi kladne. Faktom ale ostáva, že veľké projekty nedokážeme realizovať svojpomocne a preto sme stále odkázaní na eurofondy a na pomoc od štátu," konštatuje.

Na lávku potrebujú 400-tisíc

Aktuálne sa obec uchádza o príspevok na rekonštrukciu kultúrneho domu. Radi by sa tiež pustili do rekonštrukcie hasičskej zbrojnice, na ktorú im však finančný príspevok zamietli.

„Veľkou otázkou je lavica cez Váh, ktorej oprava by stála zhruba 400-tisíc eur a výzvy na eurofondy v rámci programu rozvoja vidieka nie sú až v takejto výške," zmieňuje sa starosta o dôležitej investícii, ktorú kvôli havarijnému stavu lávky, využívanej obyvateľmi Švošova aj neďalekej Hubovej, zrejme budú riešiť cez úrad vlády.

Obec sa zároveň pokúšala získať 90-tisícový príspevok na preasfaltovanie nespevnených komunikácii v novej zástavbe v lokalite Nad Brehmi, no ani v tomto prípade neuspeli.

Podpory sa však dočkali pri iných projektoch. Z ministerstva školstva získali 40-tisíc eur na rekonštrukciu kotolne základnej školy. Environmentálny fond im zasa prispel 50-tisíc eur na nákup techniky na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov.

Atraktívnejší pre turistov

V budúcom roku sa plánujú pustiť do stavby Švošovskej drevenice, teda miestneho múzea, na ktoré získali z eurofondov 40-tisíc eur.

„Je to jeden z dielčích projektov, v rámci ktorých vznikne vo Švošove komplex turistických destinácií. Už teraz vidno plody našej práce vo zvýšenom počte turistov, ktorí navštevujú novovybudovaný Švošovský turisticko-náučný chodník, postavený kríž na Hrdoši, studničku pod Hrdošom či drevenú vyhliadku nad obcou," pochvaľuje si starosta.

Veľmi obľúbenou je turistická chata Benny, dokončujú aj altánok a Švošovskú zvernicu, ktorá je poslednou etapou náučného chodníka. Do vznikajúcej obory plánujú umiestniť muflóny, srnce a daniele.

V Hubovej zateplili hasičskú zbrojnicu aj kultúrny dom

Text: Anna Šenkeríková

Obci sa podarilo zrekonštruovať budovu požiarnej zbrojnice, ktorá zahŕňala zateplenie fasády, výmenu okien a zabudovanie dvoch sekčných garážových brán.

Súčasťou investície je aj úprava okolia zbrojnice, do ktorej by sa radi pustili ešte v tomto roku. Zámkovú dlažbu už síce nakúpili, no nedarí sa im zohnať firmu, ktorá by práce zrealizovala.

Pri požiarnej zbrojnici by tiež časom mohol pribudnúť zberný dvor so strojným vybavením.

Na svoje si prídu deti aj dospelí

Zameriavajú sa tiež na úpravu multifunkčného ihriska na školskom dvore, kde aktuálne inštalujú statické posilňovacie zariadenia a budujú prístupový chodník. Súčasťou ihriska sú aj detské preliezky, do ktorých obec investovala viac ako šesťtisíc eur. Na ďalšie hracie prvky získali z úradu vlády zhruba osemtisícpäťsto eur.

V budúcnosti plánujú aj rekonštrukciu futbalových šatní a zriadenie fitnes prvkov pre bežcov, ktoré budú rozmiestnené na viacerých miestach v obci.

„Koncom septembra by sme mali osadiť dve nové autobusové zastávky, na čo prispel Žilinský samosprávny kraj sumou 2500 eur," hovorí o ďalšom zámere starosta Stanislav Nechaj.

Pokračujú tiež v rekonštrukcii areálu kultúrneho domu a obecného úradu. Obe budovy sa im podarilo zatepliť, v kultúre prednedávnom osadili svetelnú techniku, aktuálne sa zameriavajú na úpravu okolia. Župa vyčlenil na tieto práce zhruba tisíc eur.

Zároveň uvažujú, že v podkrovných priestoroch kultúrneho domu dobudujú ďalšie miestnosti, všetko však závisí od financií.

Zatepliť treba aj školu

Ďalšou dôležitou investíciou, na ktorú však obec nateraz nemá peniaze, je rekonštrukcia sobášnej miestnosti. Tá bola kedysi vyzdobená drevenými obkladmi, ktoré však pri osádzaní nových okien na budove obecného úradu museli odstrániť.

Nevyhnutné je tiež zateplenie základnej školy a s ním aj zmena palivovej základne. Vyše tridsaťročný kotol je síce v havarijnom stave, no obci sa stále nedarí získať potrebné financie na jeho výmenu.

„Uvidíme, ako sa po voľbách zmení osadenstvo obecného úradu, no jednou z mojich priorít by bola rekonštrukcia starej školy, ktorá má zhruba toľko rokov, ako náš kostol. Chceli by sme v nej zriadiť denný stacionár, horná časť by bola k dispozícii pre mládež," uzatvára starosta.

stručne

- V termálnom bazéne Bešeňovských travertínov vyschla voda, čo zrejme súvisí s geotermálnymi vrtmi pre blízky akvapark.
- Keďže si vo Valaskej Dubovej vodiči počas rekonštrukcie mostov medzi Ružomberkom a Dolným Kubínom spravili obchádzku, domáci nainštalovali v obci spomaľovacie pruhy.
- Autobusový dopravca Arriva Liorbus zbiera do konca septembra podnety na úpravu časov spojov prímestskej dopravy, nové poriadky budú platiť od decembra.
- Poslanci Žilinského samosprávneho kraja odložili 120-tisícovú rekonštrukciu mosta cez potok Medokýš v Korytnici na budúci rok.

Kto sa bojí, nech nečíta Kulicha

Text: Anna Šenkeríková Foto: archív Romana Kulicha

K písaniu sa dostal už ako chlapec, keď hltal jednu mayovku za druhou. Postupne presedlal na strašidelnejší štýl a dnes má na konte päť trilerov. Spisovateľ a ružomberský rodák Roman Kulich.

V metropole dolného Liptove síce dlho nepobudol – do Žiliny, kde žije dodnes, sa s rodičmi presťahovali, keď mal tri roky. Skoro každé leto však trávil u babky v Bielom Potoku. Do našich končín pravidelne cestuje aj teraz, keď už mu ťahá na štyridsiatku.

„Vždy je tu kde vypadnúť do prírody, turisticky je to nadpriemerne bohatý región," pochvaľuje si literát, ktorý holduje behaniu po horách. Z hľadiska obchodných možností či spoločenského vyžitia sa mu však ako lepšie miesto na život javí Žilina.

Ak by si to však životné okolnosti vyžiadali, z návratu do Ružomberka by si veľkú hlavu nerobil. Pravdepodobne by zamieril do Bieleho Potoka, ktorý má zmapovaný lepšie ako centrum mesta. Vyhovuje mu, že je viac obklopený prírodou a je z neho len na skok do Vlkolínca.

Inšpiratívny Liptov

Práve táto malebná podhorská osada sa stala dejiskom jedného z jeho románov.

„Do Vlkolínca som chcel nejaký príbeh zasadiť už dávnejšie a práve Prekliatie sa mi na to dokonale hodilo. Ako mladý chalan som sem chodieval celkom často. Kvôli pekému prostrediu, okolitým horám Veľkej Fatry, aj svojmu osobitému rázu, som ho v mojich príbehoch nemohol vynechať," objasňuje.

Dodáva, že tajuplné osudy rodiny Rúčkových, ktorých usadlosť navštevuje zohavená bytosť v spoločnosti krkavca, boli čistou fikciou.

Ako dejiská svojich príbehov si však vie predstaviť aj iné dolnoliptovské lokality. „Napríklad Liptovskú Lúžnu

a okolie pod Prašivou, aj blízku osadu Železnô. Hlavne na jar, keď sú okolité vrchy prikryté snehom, je tam naozaj nádherne," rozplýva sa.

Uchvátilo ho aj okolie Liptovskej Mary a tiež Prosiecka či Kvačianska dolina. „Na Liptove je veľa pekných zákutí, v rámci Slovenska je to v tomto smere najobdarenejší región," skladá ďalšiu poklonu svojmu rodnému kraju.

Ako v mravenisku

Aktuálne pracuje na šiestej knihe so zatiaľ pracovným názvom Grékova pomsta, ktorá by mala vyjsť už v októbri. „Tentoraz to bude príbeh z okolia Žiliny, kde vyčíňa vrah, ktorý svoje vraždy vykonáva na základe dvanástich Herkulesových úloh. Ďalej by som zatiaľ prezrádzať nechcel," hovorí s tým, že ide o titul s temnejšou tematikou.

Obzvlášť hrdý je na poslednú knihu Biela pani. Príbeh vychádza zo skutočných udalostí. Odohráva sa počas snehovej kalamity na Kysuciach v roku 2012. Mladé dievča si to po vyučovaní v nečase zamieri domov cez kopce. Keď už nevládze putovať, podarí sa jej spojiť s operačnou dôstojníčkou Hasičského a záchranného zboru v Žiline, ktorá sa jej pokúša pomôcť.

Otázkou už len zostáva, či sa dievčine v dvojmetrových závejoch a tuhom mraze podarí prežiť. A aby náhodou tej chudere nebolo málo, autor jej pobyt v drsných podmienkach osladí mystickou spoločnosťou.

To je práve to, čo ho pri písaní drží už roky. „Fantázia, vymýšľanie príbehov, postáv, zákutí, lokálnych svetov, zvratov a prekvapení," vymenúva, čo je pre jeho tvorbu príznačné.

Vytvoriť námet však nie je až taká hračka, aj keď ich má v zásobe hodnú kopu. Prepracovať ho do úplných detailov je často mravčia robota. „No ale spísať tú ´omáčku´ okolo je asi najťažšie," smeje sa.

Má to v hlave v poriadku?

Odozvy na jeho knihy sa rôznia. Niektorí čitatelia sú z nich nadšení, iným veľmi neulahodia. Zdajú sa im príliš temné či drastické. Zrejme nepôjde o čítanie pre slabšie nátury.

Potvrdzuje to aj jedna bizarná spätná väzba. Istú pani raz delegovala dcéra, aby u Romana Kulicha zistila, či je normálny. Prečítala si totiž jeho knižnú prvotinu Požierač a nemala v tom celkom jasno.

„Tá kniha je drsnejšieho rázu, no keďže je to triler a príbeh nie je jednoduchý, musela taká byť. Slečnu to asi nenadchlo," vysvetľuje s úsmevom.

Aj keď sa na tejto príhode dnes už zabáva, priznáva, že negatívne reakcie mu vedia nasadiť riadneho chrobáka do hlavy. Ak si však uvedomí nedostatky, snaží sa ich napraviť. S odstupom času by v niektorých textoch aj čo-to zmenil.

Drsnejšie príbehy, to je skrátka jeho parketa, no pripúšťa, že v budúcnosti by si rád vyskúšal aj iné žánre. Láka ho dobová dráma a možno by sa pustil aj do niečoho humorného.

Nateraz však jeho spisovateľským vzorom ostáva Michael Crichton, „otec techno-trileru". Ak vám to meno nič nehovorí, Jurský park by vás mohol uviesť do obrazu.

Obojstranná spokojnosť

Písanie ho síce neživí, ale ak by sa tak stalo, bol by to preňho ďalší splnený sen. Zatiaľ sa obracia v rodinnej firme, ktorá podniká v oblasti gastronómie. Zo začiatku to bola celkom drina, no keď utíchli hádky a zvady, s prácou sa celkom zžil.

> *„Do Vlkolínca som chcel nejaký príbeh zasadiť už dávnejšie a práve Prekliatie sa mi na to dokonale hodilo."*
>
> *Roman Kulich, spisovateľ*

Jeho voľný čas nie je len o písaní a turistike. Vypĺňa ho sledovaním filmov a seriálov, čítaním kníh a v poslednej dobe si chodí aj zabehať.

V osobnom živote zaznamenal prednedávnom jednu významnú zmenu, ktorou sa popri literárnych úspechoch neváha pochváliť. Od apríla je z neho šťastne ženatý chlap.

A celkom na záver si odložil aj pár teplých slov pre čitateľov: „Ďakujem všetkým, ktorí si kúpili moju knihu, ktorým sa moje príbehy páčia a čítajú ich. To je to najväčšie víťazstvo autora. Mať fanúšikov a čitateľov, ktorí siahnu aj po ďalšom príbehu a prípadne mu taký, čo ich nenadchol, potichu odpustia. Čím viac spokojných čitateľov, tým som spokojnejší aj ja."

Papier, na ktorý sa písala história

Text: Anna Šenkeríková Foto: Juraj Tóth pred plastikou zachytávajúcou dôležité medzníky v histórii výroby papiera. Zdroj: autorka

Papierenská tradícia pretrváva v Ružomberku už tri storočia. Viete, ako sa buničina menila na papier, kým sa prešlo na strojovú výrobu?

Vynález papiera, ktorého úlohu predtým spĺňali jaskynné steny, hlinené tabuľky, papyrusy či pergameny, sa oficiálne datuje od roku 105 nášho letopočtu.

„Spôsob jeho výroby vtedy opísal čínsky minister Tsai – lun," hovorí 70-ročný Juraj Tóth z Ludrovej, odborný garant tamojšieho múzea ručnej výroby papiera.

Život pán Juraja je s výrobou papiera spätý dlhé roky. Rodičia a neskôr aj on pracovali v ružomberských papierňach, bývali na Supre a ich susedom bol Viliam Decker starší, jeden z najväčších historikov ručného papiera na Slovensku. Práve on vzbudil v pánovi Jurajovi pozornosť o túto problematiku.

„Už pred dvadsiatimi rokmi sa mi podarilo zohnať všetko potrebné na zhotovenie ručného papiera, a tak som sa ho doma na dvore učil vyrábať," spomína si. Dnes sa o svoju záľubu delí s návštevníkmi ludrovského múzea, ktorému prispel mnohými exponátmi.

Po viac ako tisícročí na Slovensku

Vráťme sa však z dolného Liptova späť do Číny, odkiaľ si výrobné tajomstvo postupne razilo cestu do ostatných krajín sveta. V 12. storočí sa dostalo aj do Európy.

„Prvá zmienka o výrobe papiera na Slovensku siaha do roku 1530, keď levočský mešťan Konrád Sperrfogel vo svojich zápiskoch spomenul tamojšiu papiereň," premostí pán Juraj na slovenské reálie.

O levočskej papierni sa však veľa informácii nedochovalo. Inak je to v prípade papierne v Liptovskom Michale, za ktorej vznikom stáli mešťania z Nemeckej Ľupče. Založili ju okolo roku 1600 na brehu riečky Ľupčianky, pravdepodobne na vŕšku zvanom Ďúr, kde sa toho času nachádzali aj šibenice.

„Vyrábal sa tu veľmi kvalitný papier, používali ho aj mnísi v Kláštore pod Znievom," vyzdvihuje prácu šikovných dolnoliptovských remeselníkov.

Po vyše dvesto rokoch síce liptovskomichalská papiereň prešla modernizáciou, no v roku 1882 zanikla. Dôvody boli prosté – ručnú výrobu postupne vystriedala strojná.

V našich končinách samozrejme nešlo o jedinú papiereň. V ružomberskom Bielom Potoku vznikla takáto výroba okolo roku 1715. „V Jaziercach pri vstu-

pe do Hlbokej doliny môžeme stále vidieť jej rozvaliny," upozorňuje pán Juraj.

Aj túto papiereň časom postihol zánik, no neďaleko od nej sa rozbehla strojná výroba drevoviny a lepenky. „Pokračovalo to závodom Solo, potom vznikla Supra a dnes tu máme Mondi SCP. Papier sa v našom regióne vyrába nepretržite už tri storočia," uzatvára pán Juraj historické okienko.

Od drevenej plastiky s dôležitými dejinnými medzníkmi, ktorú ludrovskému múzeu venovalo Mondi SCP, sa premiestňujeme k náradiu slúžiacemu na ručnú výrobu papiera.

Od handier k papieru

Keďže pri zhotovení papiera zastávala dôležitú úlohu voda, papierne zväčša vyrastali pri vodných tokoch, kde postavili vodné koleso, ktoré poháňalo ostatné zariadenia.

Hlavnými surovinami boli staré konopné, ľanové a zriedka bavlnené látky. Na Slovensku ich zbierali takzvaní handrári.

Potrhané tkaniny sa potom hodili do veľkej jamy, v ktorej bolo vápno. Strávili v nej dva až tri mesiace, kým nezačali prehnívať.

„Podľa zápachu už každý papiernik vedel, či môže prejsť k ďalšiemu výrobnému kroku. Ak usúdil, že áno, handry sa premyli čistou vodou, potom sa dali do takzvaných stúp, teda drevených kladív, ktoré poháňalo vodné koleso. Tie handry rozbili na drobné vlákenká," hovorí Juraj Tóth s tým, že do konca 18. storočia sa síce papier vyrábal iba ručne, no niektoré postupy boli už v tej dobe mechanizované. Na rozvláknenie sa zvykli využívať aj holendre.

Potom prišiel na rad ďalší odborný posudok. Papiernik vzal zmes do ruky a keď videl, že handry sú dostatočne rozvláknené, opäť ich premyl vodou a preložil ich do drevených kadí, kde ich čakal ďalší kúpeľ.

Keď mala masa prijateľnú konzistenciu, vzal sitá v drevených rámikoch, do ktorých nabral tenkú vrstvu pripravenej zmesi. Práve táto práca sa vykonávala výlučne ručne.

Múzeum ručnej výroby papiera v Ludrovej. Zdroj: autorka

Mokrý papier následne preložil medzi filce a všetko vložil do lisu, pomocou ktorého vytlačil prebytočnú vodu.

„Papier sa v našom regióne vyrába nepretržite už tri storočia."

Juraj Tóth, odborník na ručnú výrobu papiera

Zámožnejší a vážení

Na sitách si papiernici vytvárali drôtikom svoje znaky, vďaka ktorým vznikla na výslednom produkte takzvaná priesvitka. „Keď papierovinu naberiete do rámika, na drôtenom znaku zostane menej látky ako na zbytku sita," ukazuje pán Juraj.

Potom sa začne prehrabávať vo veľkej kope už hotových papierov, ktoré vytváral s detskými návštevníkmi múzea na nedávnych tvorivých dielňach. Jeden vytiahne a podvihne do svetla. V strede je zreteľne vidieť vodoznak s ludrovským kostolíkom.

Po vylisovaní prichádza na rad sušenie. „Kedysi sa papiere nechali schnúť na špagátoch, ja ich však suším na filci, pretože tak zostanú pekne rovné. Keď svieti slnko, vytiahnem ich von a do dvoch hodín sú suché. V miestnosti to trvá o čosi dlhšie," prezrádza pán Juraj.

Ďalším krokom bolo glejenie, ktorým sa znížila savosť papiera, vďaka čomu sa naň dalo dobre písať. Kedysi sa na to používala živica alebo glej z kostí. Celkom na záver vyleštili papier achátom.

„Ručná výroba trvala veľmi dlho, a tak sa papiere nepredávali za lacný peniaz. Papiernici boli poväčšine bohatší než bežní ľudia a ich povolanie malo náležitú vážnosť," uzatvára pán Juraj.

Našu krajinu máme len prenajatú od vlastných detí

Ružomberčan, ktorý býva na Klačne už od roku 1982.

„Každý kandidát, ktorý sa uchádza o post poslanca, by v danom obvode mal bývať i aktívne žiť, aby mal náležitý kontakt s občanmi a potrebami obyvateľov," myslí si občiansky aktivista, športovec a úspešný manažér Patrik Lupták.

Pracovnú kariéru ste mali dobre rozbehnutú v zahraničí. Čo bolo impulzom pre Váš návrat a štart vlastného biznisu v Ružomberku?

Desať rokov som pracoval v južnom Tirolsku v Taliansku. Zažil som nielen iné pracovné návyky, morálku, ale aj fungovanie samosprávy v autonómnej provincii s aktívnym prístupom občanov k verejnej správe.

Postupne som však prišiel k sebapoznaniu, že sa cítim ako strom, ktorý je ťažko presadiť. Svoje korene som mal stále doma. Túžil som, aby moje deti mali jasný pocit, odkiaľ pochádzajú a kam patria. Spolupatričnosť a hrdosť na predkov nenájdu v cudzej krajine.

Získali sme cenné skúsenosti a investície, ktoré sme mohli vrátiť tejto krajine po návrate domov. Spolu s tímom sme postupne vybudovali špecializovanú predajňu AdamSport, ktorá sa stala lídrom predaja outdoor výstroja na Slovensku. Slovenská sporiteľňa nás ocenila zaradením medzi inšpiratívne príbehy mladých podnikateľov.

Svoj záber ste však postupne rozšírili aj o občiansku angažovanosť. Čo je za tým?

AdamSport sa rozvíja, deti rastú a ubiehajúcim vekom sa menia aj životné priority. Stále silnejšie vnímam, že po nás tu niekto príde. Môj pocit, ale aj pocit množstva ľudí v mojom okolí je, že mesto za posledné roky stagnuje, nerozvíja sa. Najmä starší spoluobčania vedia objektívne posúdiť nemalý úpadok mesta Ružomberok oproti minulým desaťročiam.

Preto vyvíjam aktivity na pomoc tomu, aby sa negatívny dopad priemyslu v meste na prírodu a obyvateľstvo minimalizoval. Občianskym aktivizmom a športovým nadšením sa nám zasa podarilo vytvoriť Ružomberskú bežeckú ligu. Spoločne so spoluorganizátormi sa nám darí inšpirovať Ružomberčanov, aby sa hýbali a športovali už odmalička.

Preto ste sa rozhodli kandidovať za poslanca na Kľačne?

Vyrástol som, žijem a aj plánujem žiť na Klačne. Denne stretávam ľudí a ich sťažnosti, podnety a názory na sídlisko. Máme tu problém s parkovaním, nedostatkom športovísk, zimnou údržbou, chýbajúcimi službami, ale aj niektorými poslancami, ktorí stratili nadšenie a elán pre službu spoluobčanom, do ktorej boli zvolení. Žiaľ, pasivitu poslancov vôbec vnímam ako problém nášho mestského zastupiteľstva. Ako sa má mesto pohnúť, ak mestskí poslanci nemajú odvahu prezentovať svoj názor, tobôž pohľady svojich voličov?

Roky nám z mesta sľubujú športový areál, nemáme dobudovanú infraštruktúru, hovorí sa o športovom gymnáziu. Zabudlo sa aj na dolinu Klačník, kde hoci sa koncom vojny odohrali dramatické udalosti, ľudia o tom väčšinou nič nevedia. Táto história by si zaslúžila pamätník.

Gágá

Už sa vám niekedy stalo, že ste len tak utrúsili všeobecnú poznámku a nejaký dobráčisko si to hneď vztiahol na seba?

Text: Anna Šenkeríková

Poznáte to, vstúpite do kupé, skonštatujete, že je tam smrad a traja z piatich sa hneď dotknuto ohradia, že oni to neboli. Až potom si všimnú, že vlak ide okolo čerstvo pohnojeného poľa.

A takých prípadov by sme mohli vymenovať kopec.

Vy, ako autor výroku, ste nemuseli mať žiaden zámer, ale tá večne ukrivdená druhá strana si ich v hlave dotvorí hneď niekoľko.

Nuž čo, v niekom zrejme pretrváva pocit viny a potom všetku kritiku, aj takú, čo vonkoncom nie je smerovaná na neho, obráti práve na seba. A aby sa sám pred sebou obhájil, vysvetlí vám, ako ste to vlastne mysleli a prečo ste to povedali.

Tak sa dozviete, že ste potomok šľachtického rodu, že vykorisťujete poddaných, že slúžite politickým stranám, že ste zapríčinili genocídu v Rwande a že vlastne za všetko môžete vy.

A tak len pozeráte a do hlavy sa vám vkrádajú pochybnosti o duševnom zdraví protistrany.

Predsa len je to možno dobré znamenie. Veď ide o dôkaz, že v každom z nás drieme aspoň kúsok svedomia.

P. S. Ak ste sa v tom spoznali, ubezpečujeme vás, že toto celkom určite a bez akéhokoľvek zámeru nie je práve o vás.

Prečo sme sa odsťahovali z Ružomberka?

Text: Peter Kravčák Foto: Martin Buzna

V meste sa rodí viac ľudí ako zomiera. Počet obyvateľov napriek tomu klesá. Spýtali sme sa Ružomberčanov, ktorí z mesta natrvalo či prechodne odišli, čo ich k tomu viedlo.

Dorota Kenderová, umelkyňa a riaditeľka Východoslovenskej galérie v Košiciach

Z Ružomberka som odišla kvôli štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave a prirodzene sa moje profesionálne pôsobenie začalo rozvíjať tam. Po ukončení doktorandského štúdia som ostala v akademickom prostredí, zároveň som od roku 2003 založila a viedla Galériu Hit.

Po 16 rokoch v Bratislave sa objavila zaujímavá pracovná ponuka v Košiciach, preto som odišla žiť tam. Momentálne si neviem predstaviť návrat do Ružomberka, mesto je pre mňa príliš ospalé a provinčné, chýba mu rozvinutá kultúrna infraštruktúra, ktorá zrejme v žiadnej koncepcii mesta doteraz nebola rozpracovaná a ak aj bola, evidentne sa ju nepodarilo realizovať. Jedinou viditeľne životaschopnou inštitúciou je Galéria Ľudovíta Fullu. Na to, aké osobnosti pôsobili a pôsobia v Ružomberku a akú históriu má mesto, je to nevyužitý potenciál.

Pre mňa je prítomnosť nielen umenia, ale aj kultúry ako takej kľúčová, pretože sú prostriedkom na porozumenie sveta a spoločnosti. Ak by som ich nemala v takej dávke akú potrebujem, chýbala by mi veľká súčasť môjho bytia.

Okrem klasického továrenského smogu sa do mesta za posledné roky vplížil aj veľmi agresívny vizuálny smog – pla-

gáty, reklamy, polepy, pútače, smetné koše v pešej zóne úplne prekryli architektúru a tak aj identitu mesta.

Jediné kvôli čomu do Ružomberka momentálne chodím, je moja milovaná rodina a príroda, ktorá sa z roka na rok viac a viac bezohľadne drancuje. Aj to mi je veľmi ľúto. Preto aj pred voľbami prajem Ružomberku všetko dobré, šanca na zmenu stále je a mne na tom záleží, lebo predsa len je to moje rodné mesto.

Matúš Bišťan, architekt a organizátor koncertného cyklu Hudba u Fullu

Ružomberok mám rád. Žije tu väčšina mojej rodiny a priateľov. Napriek tomu som sa pred dvoma rokmi odsťahoval. S manželkou a deťmi bývame teraz v Modre – v malom vinohradníckom meste na úpätí Malých Karpát. Tak ako Ružomberok aj Modra má zaujímavú históriu a architektúru, blízkosť prírody a veľa dobrých ľudí. Má však aj niečo, čo Ružomberok nie – čistý vzduch.

Práve to je dôvod, prečo sme odišli. Celá rodina sme alergici, v mojom prípade sa astma z detstva v dospelosti prejavila formou chronického kožného ochorenia. Narodil som sa začiatkom osemdesiatych rokov – v dobe, keď bola v Ružomberku asi úplne najhoršia kvalita ovzdušia. V domoch sa kúrilo uhlím, padal popolček a fabriky nemuseli brať ohľad na životné prostredie – do vzduchu a do riek vypúšťali jedy. Na mojej generácii sa to silno prejavilo. Rovnako ako ja, aj veľa mojich kamarátov-rodákov z tejto generácie trpí následkami dodnes.

Čo je smutné, tí, ktorí mesto reprezentujú a spravujú dnes, ale aj v uplynulých obdobiach, sa tvária, že problémy s ovzduším sú minulosťou a zaoberať sa tým je zbytočné. Preto ma potešilo, že aspoň podľa bilboardov je minimálne pre dvoch kandidátov na primátora životné prostredie nosná téma kampane.

Možno by ste čakali, že napíšem, že za všetko môže papiereň, ale skôr sa hnevám na predstaviteľov mestskej samosprávy a úradu životného prostredia. Už dlhé roky mám pocit, že sú akoby vysunutým oddelením spoločnosti Mondi a zastupujú viac jej záujmy ako záujmy obyvateľov. Iste, problémov ovplyvňujúcich kvalitu ovzdušia je viac (úzka a hlboká dolina, ktorú málokedy prefúka, celoštátna doprava prechádzajúca cez mesto, obyvatelia domov, ktorí spália čokoľvek, atď.).

Chcieť Ružomberok bez priemyslu nepovažujem za reálne a správne, samospráva však podľa môjho názoru nevyužíva dostatočne nástroje, ktoré má na presadzovanie zdravého prostredia.

Na vlastnej koži som pocítil, že kvalita ovzdušia v Ružomberku je zlá. Zmena prostredia v mojom prípade prispela k zlepšeniu zdravotného stavu, mohol som tiež zredukovať dávky liekov, ktoré potrebujem. Myslím, že s podobnou skúsenosťou nie som sám.

Ak sa má v Ružomberku situácia v tomto smere zlepšiť, je nevyhnutné štatisticky sledovať chorobnosť detí aj dospelých a porovnávať výskyt ochorení, na ktoré má vplyv kvalita ovzdušia so slovenským a európskym priemerom. Na základe takto získaných objektívnych faktov by sa dalo argumentovať a tlačiť na znečisťovateľov ovzdušia, aby sa správali zodpovednejšie.

Simona Plávková, žurnalistka

Tesne po skončení vysokej školy som pracovala pre centrum Fetálneho alkoholového syndrómu v Ružomberku, ktoré bolo na slovenské pomery naozaj unikátne. Neskôr sme však s priateľom zhodnotili, že priniesť si na Slovensko skúsenosti zo zahraničia nemôže byť v budúcnosti vôbec na škodu. Rozhodnutie odísť z Ružomberka bolo veľmi rýchle, možno aj preto, že hoci sme sa snažili byť v meste aktívni, nebolo všetko podľa našich predstáv.

Nie všetko po presťahovaní bolo úplne jednoduché a určite sa necítime ako rodení Briti, no verím, že toto rozhodnutie nikdy neoľutujeme. Plne som si uvedomovala, že ako žurnalistka zrejme nenájdem vo Veľkej Británii plnohodnotné uplatnenie a tak sme s kolegyňou založili magazín pre fotografov z celého sveta, so snúbencom sme vytvorili iniciatívu, ktorá si kladie za úlohu dostať do britských knižníc kus slovenskej literatúry pre krajanov, avšak čoraz viac si uvedomujem, že ma to ťahá domov.

Ako každý, aj ja chcem po sebe zanechať určitú stopu a som presvedčená, že tú moju chcem nechať na Slovensku. Letenku síce ešte kúpenú nemám, ale viem, že jednou nohou som už doma.

KNIHA

Milan Igor Chovan - Tajomná Trója (Georg, 2018)

Historická udalosť, súčasť gréckej mytológie a zároveň príťažlivý námet pre spisovateľov. Vojnový konflikt medzi Trójanmi a Grékmi, kde k víťazstvu dopomohla lesť, spracúva vo svojom najnovšom románe ružomberský autor Milan Igor Chovan. Ale z iného pohľadu. Protagonistkou príbehu je trójska princezná Kassandra obdarená veštecкými schopnosťami. Varuje krajanov pred vojnou, no jej výstrahám nikto neverí. A vieme, ako napokon Trójania dopadli...

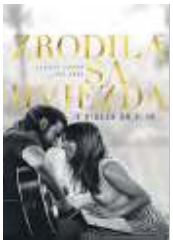

KINO

Zrodila sa hviezda (Kino Kultúra, 4. - 7. 10.)

Na pohľad už x-krát variovaná kinematografická schéma: slávny spevák objaví talentovanú dievčinu v zastrčenom bare, zamilujú sa do seba, on zaistí jej raketový zostup, ktorý zároveň zatieni jeho kariéru. Zahraniční kritici však nešetria chválou a už teraz hovoria o čerstvom nominantovi na Oscara. Pravda, už len obsadenie je hviezdne. Po boku Bradleyho Coopera si hlavnú rolu strihla speváčka Lady Gaga. V Kine Kultúra si môžete overiť, či je aj pred kamerami taká zdatná ako za mikrofónom.

VÝLET

Mitrove slávnosti (Ludrová, 29. 9.)

Na 5. ročníku slávností spojených s tradíciou ovčiarstva a chovu oviec na Liptove nebudú chýbať ukážky výroby ovčieho syra ani odvárania žinčice. Pochutiť si môžete na bryndzových hrbáňoch, pirohoch, liptovských droboch, baraňom guláši, aj pečenej klobáse. Atmosféru dotvoria folkloristi z Liptovských Sliačov, Terchovej či rumunskej obce Nová Huta.

KONCERT

Jozef Hollý & Band: Fantasy Tour (Veľká Dvorana KDAH, 20. 10.)

Ružomberčan Jozef Hollý nie je len obyčajný klavirista. Súhrou talentu a dlhoročného zdokonaľovania sa z neho stal podmanivý hudobník, ktorý si osobným šarmom a najmä svojou hudobnou šou ľahko podmaní publikum. Na dvojhodinovom koncerte vo Veľkej Dvorane predstaví okrem iného aj svoj nový album Piano Fantasy.

AKCIA

Juraj Hnilica: Potichu Tour 2018 (Synagóga, 19. 10.)

Akustická gitara Juraja Hnilicu a jeho kapely zanecháva silnú emóciu a napĺňa pozitívnou energiou. Sám hovorí, že muzikou chce motivovať, potešiť a dodať chuť do života. Tak sa nechajte inšpirovať, unášať a skúste nasávať pozitívnu energiu, ktorou vás chce dobiť na svojom turné.

Mojim prvoradým cieľom je vyriešenie dopravy

Už pred mojim nástupom do funkcie primátora Ružomberka som vnímal ako jednu z najväčších prekážok v rozvoji nášho mesta chýbajúcu infraštruktúru. V našom meste sa nachádza jedna z najfrekventovanejších križovatiek na Slovensku, napriek tomu sa však novým investorom, ktorí by dali rozvoju mesta nový stimul do Ružomberka nechce. Hlavným dôvodom je logistika - časté kolóny a spomalená doprava. Od dobudovania R1 a D1 závisí aj ohlásená najväčšia investícia v novodobých dejinách Liptova - vybudovanie nového papierenského stroja, ktorá by priniesla 200 - 300 nových pracovných miest, počas výstavby o niekoľko stoviek viac. S novými investíciami je teda spojená zamestnanosť, tá je spojená s bytovou politikou, a tá priamo súvisí s počtom obyvateľov, a teda ekonomickou silou nášho mesta. **Ak niečo naštartuje rozvoj Ružomberka na desiatky rokov dopredu, tak sú to určite diaľnice.**

Preto som sa s mojim tímom pustil do najväčšieho boja aký som kedy začal, a to je dotlačenie „zodpovedných osôb a inštitúcii“, aby konečne dobudovali diaľnice a rýchlostné cesty nielen v Ružomberku, ale na celom strednom Slovensku.

Svoje ťaženie som oficiálne začal v júni 2015. Vyžadovalo si to neustupujúce úsilie, keďže úsek D1 Turany – Hubová ani po 20 rokoch príprav nemal ani len právoplatné záverečné stanovisko EIA, nie to ešte potrebnú projektovú dokumentáciu. Na úseku D1 Hubová - Ivachnová zas zastavili práce a bolo nutné pretrasovanie diaľnice, po výmene vlády v 2016 začali ďalšie komplikácie. Keď som zistil, že sme pri príprave R1 zavádzaní, rovnaké úsilie som začal vyvíjať aj týmto smerom.

Nespočetne veľakrát som služobne cestoval do Bratislavy, kde som využil všetky svoje kontakty a loboval na najvyšších miestach v štruktúrach nášho štátu, absolvoval som veľké množstvo stretnutí so zodpovednými inštitúciami, inicioval som rokovania a návštevy predsedu vlády v Ružomberku, osobne som požiadal o podporu aj prezidenta SR, spolu s primátorom Banskej Bystrice som založil Iniciatívu Stredné Slovensko, keď sme videli poľavenie u kompetentných inštitúcií alebo náznaky nedodržania dohody zablokovali sme cesty...

Dnes má úsek D1 Turany – Hubová, ktorý bol nekonečným príbehom právoplatné záverečné stanovisko EIA na tunel Korbeľka a v súčasnosti sa realizujú potrebné projekčné a geologické práce. Na úseku D1 Hubová – Ivachnová sa opäť razí tunel Čebrať a pre úseky R1 je v procese súťaž na dodanie projektových dokumentácii pre stavebné povolenie. Keď sa pozriem spätne pri odpočte mojej práce a môjho tímu, tak môžem povedať, že sme prešli kus náročnej cesty, ktorá stála za to.

Dôležité je v tomto úsilí nepoľaviť a byť stále ostražitý, môžem povedať že svoj sľub splním a tento životne dôležitý boj pre Ružomberok vyhrám.

Igor Čombor

Po práci vzal do rúk hlinu, sedel a dumal

Text: Anna Zábojníková Foto: Marián Mydlo, vnuk sochára Viktora Mydla. Zdroj: autorka

Činorodý umelec Viktor Mydlo obsluhoval stroje v ružomberskej tehelni od rána do večera. Hline ostal verný nielen ako tehliar, ale neskôr aj ako sochár.

Viktor Mydlo sa narodil v roku 1895 v osade Mistríky na Donovaloch. Už v ľudovej škole vynikal v kreslení. Otec ho vzal do Podbrezovej, kde sa vyučil za zámočníka. Ako 24-ročný začal pracovať do ružomberskej tehelni.

„Pracoval tam ako strojník, neskôr ako majster a napokon ako dielovedúci," spomínal na prácu ružomberského sochára jeho švagor Juraj Žovinec – Prievora v brožúre Výstava diela Viktora Mydlu, ktorú v roku 1976 vydalo Liptovské múzeum.

Sochár-samouk

K sochárstvu sa Mydlo dostal úplnou náhodou. Do tehelne raz prišiel dôstojník s nejakou soškou, ktorú mu práve on vypálil. Nadchlo ho to natoľko, že začal modelovať aj sám.

Už o niekoľko rokov usporiadal prvú výstavu svojich začiatočníckych prác. Tie sa páčili nielen laikom, ale aj odborníkom. Sochár Miroslav Motoška mu odporučil, aby šiel študovať, no problémom boli peniaze. Začínajúcemu umelcovi sa napriek všetkému vynaloženému úsiliu nepodarilo získať študijné štipendium. Na umenie však nezanevrel.

V zime v roku 1938 odišiel na prax k sochárovi Riegelemu do Bratislavy, kde sa oboznámil s prácou s kameňom a naučil sa pracovať s dlátom aj kladivom. Jeho srdcovkou však naďalej ostala práca s hlinou.

V umeleckej činnosti pokračoval a rozvíjal ju v Ružomberku. Stal sa členom Spolku slovenských umelcov, s ktorými vystavoval svoje diela. Robil portréty, figurálne kompozície s náboženskou tematikou, návrhy na pomníky, ale aj príležitostné plakety.

„Prehovárali ho, aby zanechal strojníctvo a venoval sa iba sochárstvu. Váhal, no jeho rodina sa rozrastala. Už vtedy mal päť synov a doba nežičila pokrokovo zameraným umelcom. Vrátil sa teda do ružomberskej tehelne," zaspomínal si v spomínanej brožúre na Mydlove životné cesty slovenský spisovateľ Benjamín Tinák.

Svojimi dielami skrášlil dominanty mesta

V Ružomberku býval na vtedajšej Partizánskej ulici, ktorá sa neskôr premenovala na Sládkovičovu. „Bývali sme spolu v rodinnom dome. My s rodičmi sme bývali navrchu, a starí rodičia dole," spomína na svojho starého otca Ružomberčan Marián Mydlo.

Známy ružomberský sochár mal vo svojom dome aj malú dielničku. „Pamätám si, že som s ním chodil na

hlinu. Starý otec potom doma modeloval a robil odliatky. Sem-tam bolo treba niečo podržať, tak som mu pomáhal," prezradil Marián Mydlo, ktorý síce k sochárstvu nemal vzťah, no aj jemu učarovalo umenie. Stal sa publicistom a v súčasnosti je tajomníkom Literárneho klubu ružomberských spisovateľov.

K sochárovým najväčším dielam patrí súsošie Krista – učiteľa na priečelí Gymnázia sv. Andreja. Podľa Mariána Mydla ho vytvoril na osobnú žiadosť Andreja Hlinku, s ktorým sa stretával a po jeho smrti mu urobil aj posmrtnú masku.

Nad Hlinkovým mauzóleom stojí ďalšie Mydlovo dielo, socha Jozefa – tesára. Na budove bývalého sirotinca, je zasa súsošie rovnomenného svätca a na mestskom úrade socha Spútaného.

„Ružomberok mal možnosť v priebehu vyše päťdesiatich rokoch sledovať tvorbu a rast svojho sochára. Nebol a neostal však len ružomberským sochárom. Začal pracovať v období, keď sa sochári na Slovensku dali spočítať na prstoch jednej ruky," hodnotil Mydlovu prácu v brožúre vydanej Liptovským múzeom akademický maliar Róbert Dúbravec.

„Viktor bol nielen dobrým sochárom, ale zostal aj verný svojmu mestu, Ružomberku. Sľuby, prehováranie priateľov a ponúkané miesta tohto skromného človeka nezlákali. Mal rád svoju prácu, hory, Liptov aj Ružomberok s jeho starosťami, radosťami a predovšetkým ľuďmi," priložil svoj pohľad riaditeľ vtedajšieho Osvetového domu v Ružomberku Jozef Latiak.

Možno pribudne aj pamätná tabuľa

Viktor Mydlo zomrel 28. augusta 1978, presne pred 40 rokmi. „Na ceste z tehelní ho zrazilo auto. No a keď sa starší ľudia nehýbu, zvyknú dostať zápal pľúc, čo sa stalo aj jemu," hovorí o posledných dňoch svojho starého otca vnuk Marián, ktorý bol v tom čase na pracovnej ceste v Afganistane.

Pochovaný je v rodných Donovaloch. Viaceré jeho diela sú vystavované v Martine, niektoré sú v súkromnom vlastníctve jeho rodiny.

„Urobil mnohé busty politikov, ale aj svojich synov. Ja mám svojho otca, môj syn má Štefánika. Keby sme to dali dohromady, nejakých dvadsať sôch nazbierame," uvažuje Marián Mydlo, ktorý sa usiluje o to, aby v meste bola osadená aj pamätná tabuľa pripomínajúca jeho starého otca.

Objednávateľ: MUDr. Karol Javorka, PhD., Dončova 1449/17, Ružomberok
Dodávateľ: R PRESS, s. r. o., Madačova 1/A, 034 01 Ružomberok, IČO: 51 058 316

spoznajte
plán pre zdravý
ružomberok

na www.karoljavorka.sk

facebook.com/karoljavorka.sk | karol@javorka2018.sk

Skončí sa 15-ročné čakanie na basketbalový titul?

Text: Peter Kravčák Foto: Aaryn Ellenbergová. Zdroj: Rudolf Maškurica

V novej basketbalovej sezóne je možné vysloviť, čo sa už roky nedalo. Ružomberok je najväčší favorit na víťazstvo v slovenskej extralige. Na papieri.

Ak by si niekto na začiatku extraligového ročníka 2018/2019 vsadil na naše dievčatá, mal by v apríli, spolu s ich titulom, vyhrať najmenej.

Zhoda okolností

To, že kurz na víťazstvo MBK Ružomberok, ktorý slovenské stávkové kancelárie neponúkajú, je virtuálne najnižší, sčasti zapríčinila zhoda okolností. V Košiciach si manažér pätnásťnásobného (v rade) slovenského majstra Daniel Jendrichovský povedal, že priestor dá mladým slovenským hráčkam, a nebude, tak ako doteraz, investovať stotisíce eur ročne do nákupu výborných zahraničných a najlepších slovenských hráčiek.

S touto kombináciou bol, samozrejme, povinný, valcovať našu extraligu a hrať vyrovnané zápasy s najlepšími v Európe. Nahneval ho zákon o športe, ktorý zo športovcov – živnostníkov urobil zamestnancov, čím podpílil konár pod profesionálnym športom.

A možno je za tým aj niečo iné. Vleklé problémy so športovou halou, nezáujem mesta o basketbal, a čo všetko ešte, vedia len zasvätení v Košiciach.

Konečným výsledkom je, že slovenská extraliga začne bez majstra, Good Angels Košice, ktorý nahradí doterajší mládežnícky tím Young Angels Košice.

Na Poľnej v Ružomberku však upozorňujú, že nikde nie je napísané, že vo februári, pred play-off, sa predsa len Jendrichovský nerozhodne kúpiť nejaké Američanky a s nimi si nakloniť ligový titul. Ak mu však naozaj ide o šport a rozvoj basketbalu v krajine, čo doterajšou prezentáciou nového konceptu jednoznačne naznačoval, neurobí to.

Peniaze

Kým v Košiciach veľké peniaze investovať prestali, v Ružomberku opäť začali. „Vďaka Milanovi Fiľovi sme bez dlhu, pohľadávok a finančne stabilizovaní. Tú sumu, ktorú dal do basketbalu, radšej ani nepoviem," odznelo z úst prezidenta MBK Ružomberok a viceprimátora mesta Michala Slašťana pri predstavovaní kádra na aktuálnu sezónu.

SCP a Fiľo boli za najväčšími úspechmi slovenského klubového športu v Európe, ale boli aj za následným pádom ružomberského basketbalu, keďže ten z rôznych príčin

ich veľkorysú priazeň na dlhé roky stratil. Menšia podpora pre udržanie „lopty v hre“ našťastie vždy v hodine dvanástej prišla, a basketbal, ťahaný najmä mestom, prežíval.

Milan Fiľo sa vlani do basketbalu vrátil. Z rôznych dôvodov a možno len zhodou okolností. Ale pre samotný šport je to dobre. Aj keď presne nevieme, v akej finančnej sile, porovnaním aktuálnych klubových kádrov môžeme skonštatovať, že momentálne v najväčšej.

Len mesto dáva minimálne 225-tisíc eur ročne. Väčšina ide na mládež a športové haly. K tomu zvykne mestské zastupiteľstvo každoročne odsúhlasiť prihodenie ešte niekoľkých desiatok tisícov.

Hoci to nahlas nikto nepovedal, v Koniarni by mali mať k dispozícií približne 600-tisíc eur na sezónu. To je minimálne o tretinu viac, ako bývalo zvykom v posledných rokoch. „Na slovenské pomery máme teraz nadštandardné podmienky, za čo treba poďakovať. Sú také, že môžeme dosahovať ciele, ktoré nám boli dané,“ vyhlásil hlavný tréner družstva žien Juraj Suja,

Dobré rozhodnutia

Vlani v decembri dostali tréneri Suja s Porubčanom verejnú výzvu, aby s hanbou položili abdikáciu na klubový stôl. Prehrali doma s Piešťanmi, v tom čase bežný a reálny výsledok, ale basketbalové očakávania zostali v Ružomberku, napriek zmeneným okolnostiam, vždy niekde na úrovni konca 90. rokov.

Suja s Porubčanom zostali a začínajú šiestu sezónu. A s nimi aj osem hráčiek z minulého roka. Doteraz v Koniarni po každej neúspešnej sezóne zbúrali takmer celý mančaft, teraz je to opačne. A nezabúdajme, že motivácia Juraja Suju je dvojnásobná – urobiť úspešným kedysi slávny klub a tým vyšperkovať svoju stále sa rozbiehajúcu trénerskú kariéru.

Ale k dobrým rozhodnutiam treba pripočítať aj športovú orientáciu klubu na mládež. So strádaním ženského družstva upadol aj mládežnícky basketbal. Dnes po dlhých rokoch opäť začína zbierať ligové medaily. Teraz sú na rade aj ženy.

„Druhé miesto je neúspech, aj keď nie som rojko a neverím, že Košice a Piešťany nebudú chcieť bojovať titul,“ postavil predsezónnu métu Michal Slašťan.

Realita

V sezóne 80. narodenín basketbalu v meste, v čase keď slávna Koniareň s najväčšou pravdepodobnosťou opustí vlastnícky list ministerstva obrany a pribudne do majetku mesta, a keď sa píše pamätnica oranžovej lopty v dolnom Liptove, má Ružomberok po pätnástich rokoch naozaj

ideálne podmienky na zisk pätnásteho titulu (11 slovenských, 3 československé).

Čosi naznačila už predsezónna príprava (9 víťazstiev, 1 prehra), ale aj zvýšený záujem divákov. Tí by si mali sezónu užiť, na titul len nečakať, ale poctivo si ho po sobotách a stredách v Koniarni zaslúžiť. Lebo sezóna bude dlhá a nevyspytateľná. Bude bolieť, ale nič nie je zadarmo.

> ***„Vďaka Milanovi Fiľovi sme bez dlhu, pohľadávok a finančne stabilizovaní. Tú sumu, ktorú dal do basketbalu, radšej ani nepoviem.“***
>
> ***Michal Slašťan, viceprimátor a prezident MBK Ružomberok***

Dievčatá hrajú okrem extraligy aj európsky a slovenský pohár, niektoré aj reprezentačné zápasy. Hocičo sa môže stať, a tak, ako doteraz mohol Ružomberok v lige len prekvapiť, musí si teraz postrážiť pozíciu, aby na konci nebol prekvapený on.

„Pomodlite sa za naše dievčatá, aby im vydržalo zdravie, a rovnako aj korektné vzťahy medzi nami. Netajím, nemôžeme si dávať menšie ciele ako titul, ale odmietam, že sme najväčší favorit. Dnes asi áno, ale ako budú jednotlivé družstvá v lige vyzerať pred play-off vo februári, dnes nikto nevie,“ zhodnotil realitu na začiatku sezóny tréner Suja.

Robo Kolár

Ružomberčania túžia po zmene. Chcú rozkvitnuté mesto

V máji som povedal, že keď budem v uliciach a v rozhovoroch s Ružomberčanmi cítiť, že chuť po zmene v našom meste rozkvitá, ohlásim kandidatúru na primátora.

Za tie štyri mesiace sme stihli toho dosť. Keď to porátam, každý druhý deň sme vyšli do ulíc za Ružomberčanmi. Obišli sme osobne viac ako 4000 domácností. Dvere nám otvorili na polovici z nich.

Šport a pohyb mám rád, tak som sa na toto akčné tempo nesťažoval. I keď, trochu mi bolo ľúto tých dvoch párov topánok, ktoré som zodral

Dnes môžem s istotou povedať, že chuť po zmene kvitne. Ružomberčania nám do ankety napísali stovky a stovky podnetov, v čom by malo naše mesto rozkvitnúť. Túžia zaparkovať, nepotkýňať sa na chodníkoch. Chcú krajšie a zelenšie mesto, postavené cyklotrasy, lepšie platenú prácu a zhlboka sa nadýchnuť čistého a slobodného vzduchu.

3550 Ružomberčanov mne a môjmu tímu dalo svoj podpis a dôveru v to, že naše mesto môže rozkvitnúť. Ideme teda do toho. Naplno. Pridáte sa k nám?

Poznámka redakcie: Vydavateľ a spolumajiteľ spoločnosti R PRESS, s.r.o. Robert Kolár je kandidátom na post primátora Ružomberka.

Inzerujte v Ružomberskom magazíne!
Píšte na: **inzercia@rmagazin.sk**

Kalendárium

Prehľad podujatí na rok 2018 v meste Ružomberok a okolí

OKTÓBER 2018

1.10., Múzeum pre seniorov (tvorivé dielne), Liptovské múzeum
6.10., MFK Ružomberok - FC Nitra, Futbalový štadión MFK Ružomberok
6.10., Šarkaniáda, Kalvária
6.10., Hero's Fate, Brain Shuffle (koncert), Pivareň Nové Korzo
6.10., Depeche Mode Revival (koncert), Café Club Caracas
6.10., Easy Gym Fit Day, Fitness centrum Easy Gym
7.10., II. Malinô Brdo Enduro Race (cyklistické preteky), Bikepark Malinô Brdo
8.10., Kreatívne v múzeu (tvorivé dielne), Liptovské múzeum
9.10., Hana Zagorová (koncert), Veľká dvorana KDAH
12.10., ŠKST Ružomberok - MŠK Vranov nad Topľou (stolný tenis muži), Stolnotenisová hala ŠKST
13.10., Miss Liptov (galavečer), Veľká dvorana KDAH
13.10., MBK Ružomberok - BAM Poprad, Športová hala Koniareň
13.10., ŠKST Ružomberok - ŠKST Michalovce (stolný tenis muži), Stolnotenisová hala ŠKST
13.10., Výstup na Chabenec
14.10., III. Beh na Malinné
15.10., RK Jazz Band (koncert), Synagóga
15.10., Múzeum pre seniorov (tvorivé dielne), Liptovské múzeum
17.10., Fullakuk (tvorivá dielňa pre deti), Galéria Ľ. Fullu
18.10., Predpôrodná príprava na dojčenie, Materské centrum Nevedko
19.10., Juraj Hnilica (koncert), Synagóga
19.10., Temné Kecy Trip, Arena
20.10., Jozef Holly & Band (koncert), Veľká dvorana KDAH
20.10., Absolut Cup 2018 (biliard), Arena
20.10., VI. Zo sliačanských záhrad (výstava), Kultúrne stredisko Liptovské Sliače
21.10., Výstup na Liptovský hrad
22.10., Kreatívne v múzeu (tvorivé dielne), Liptovské múzeum
27.10., MFK Ružomberok - AS Trenčín, Futbalový štadión MFK Ružomberok
27.10., MBK Ružomberok - ŠBK Šamorín, Športová hala Koniareň
27.10., ŠKST Ružomberok - Viktória Trnava (stolný tenis ženy), Stolnotenisová hala ŠKST
27.10., ŠKST Ružomberok - TTC Majcichov (stolný tenis ženy), Stolnotenisová hala ŠKST
27.10., Vám patrí úcta, Kultúrny dom v Liptovských Sliačoch
28.10., Ružomberčania fotografujú 3 (vernisáž výstavy), Synagóga
28.10., XV. Beh okolo Sidorova
28.10., Výstup na Veľký Brankov
28.10., Tandemové zoskoky, Letisko Ružomberok v Liskovej
29.10., Múzeum pre seniorov (tvorivé dielne), Liptovské múzeum

Ešte viac
skvelého čítania na
rmagazin.sk

Sme na facebooku:
facebook.com/ruzombersky.magazin
a aj na instagrame:
instagram.com/ruzomberskymagazin

Ďalšie číslo Ružomberského magazínu vyjde **25. 10. 2018**.